

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1964 • ΤΡΙΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ • ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2005 • ΑΡ. ΤΕΥΧΟΥΣ 206-207

Ho Orthodoxos keryx

PROCESSED

MAY 02 2006

GTU LIBRARY

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑΝ ΤΗΣ ΟΜΟΓΕΝΕΙΑΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ

5 Craven Hill, London W2 3EN • Telephone: 020-7723 4787 • Fax: 020-7224 9301

e-mail: thyateiragb@yahoo.com

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1964
ΤΡΙΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ
ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΕΥΧΟΥΣ 206-207
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2005
ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ £15
ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
5 CRAVEN HILL, LONDON W2 3EN
TEL.: 020-7723 4787
FAX: 020-7224 9301

ORTHODOX HERALD

OFFICIAL PUBLICATION OF THE ARCHDIOCESE
OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN

5 CRAVEN HILL, LONDON W2 3EN
TEL.: 020-7723 4787
FAX: 020-7224 9301

First Published 1964   Third Period

November - December 2005   No.: 206-207

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 3 ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙΣ.
- 4-5 ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ: 1) ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟ ΜΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΝΗΣΤΕΙΑΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ 2) ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ
- 6-7 Ο ΣΕΒ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΕΙΣ ΚΙΕΒΟΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ
- 8 ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΠΕΡΙ ΚΗΡΥΓΜΑΤΟΣ
- 9-17 ΣΕΒ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ: Η ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ & ΜΕΓΑΛ. ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ (ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ, Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ & ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ)
- 18 PATRIARCHAL ENCYCLICAL ON THE OCCASION OF CHRISTMAS
- 19-20 ENCYCLICALS OF HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS: 1) ON OUR ENTRY IN THE PERIOD OF THE CHRISTMAS FAST 2) FOR THE FEAST OF CHRISTMAS
- 21 THE HOLY SACRAMENTS: GREEK ORTHODOX YOUTH WORKSHOP
- 22 ADDRESS OF HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS AT THE GREEK ORTHODOX YOUTH WORKSHOP
- 23-26 HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS: THEOLOGY AND SCIENCE
- 27-28 FROM SHAME TO GLORY, BY ARCHIMANDRITE ZACHARIAS
- 29-30 ΕΠΑΦΕΣ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ
- 31-32 HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS'S DIARY

Τό Έλληνικό Σχολείο
τῆς Κοινότητος Ἁγίου Ἰωάννη Βαπτιστῆ
στό Βόρειο Λονδίνο

ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ

«Ἡ Φυγή εἰς τήν Αἴγυπτον»
Εἰκὼν τοῦ 18ου αἰῶνος.
Ἰδιωτικὴ Συλλογὴ (78X61 ἐκ.)

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΤΩΝ ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ

Ἐξ ἀπροσεξίας, τό προηγούμενον τεύχος τοῦ περιοδικοῦ μας ἔφερε τήν ἀρίθμησιν 202-203 ἀντὶ τοῦ σωστοῦ 204-205.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙΣ

«Οὕτω γάρ ἡγάπησεν ὁ Θεός τόν κόσμον, ὥστε τόν υἱόν αὐτοῦ τόν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτόν μή ἀπόλутαι, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον» (Ιω. 3, 16).

Ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ αἰσθάνεται ἐντόνως τὴν ἀνάγκην νὰ ἀγαπηθῇ. Ἡ εὐρύτατα διαδεδομένη, ἰδίως μεταξὺ τῶν νέων, ἑλλειψὶς νοήματος εἰς τὴν ζωὴν ὀφείλεται εἰς τὴν ἑλλειψιν τῆς ἀγάπης. Τό πλεῖστον τῶν συνανθρώπων μας εἶναι ἐγκλωβισμένον εἰς τὰς ἀτομιστικὰς ἐπιδιώξεις του καὶ ἀναζητεῖ τὴν πλήρωσιν τοῦ κενοῦ τῆς ἀγάπης μέ τὴν ἀπόκτησιν ὑλικῶν ἀγαθῶν, σαρκικῶν ἀπολαύσεων καὶ ἀνθρωπίνης δόξης. Ἀλλὰ μέ αὐτὰ δέν γεμίζει τό κενόν τῆς ψυχῆς, διότι αὐτὴ ζητεῖ τὴν προσωπικὴν ἀναγνώρισιν, τὴν ἀγάπην.

Ἡ ἀγάπη ὅμως ὑπάρχει ἐν τῷ Θεῷ καὶ συνέχει τόν κόσμον, ἀναγνωρίζει τόν καθένα μέ τό ὄνομά του καὶ τοῦ προσφέρεται πλουσιοπαρόχως. Ὁ Θεός ἀπό ἀγάπην καὶ μόνον ἐδημιούργησε τό σύμπαν διὰ τοῦ Λόγου Αὐτοῦ, ἵνα πάντες γίνωμεν μέτοχοι τῆς χαρᾶς, ἡ ὁποία πηγάζει ἀπό τὴν ἐνοποιῶν προσωπικὴν ἀγάπην.

Ἐν τούτοις, ὁ πρωτόπλαστος ἄνθρωπος καὶ οἱ ἀπόγονοί του μέχρι σήμερον ἠρνήθησαν τὴν ἀγάπην τοῦ Δημιουργοῦ πρὸς αὐτοὺς, ἐξεδίωξαν τὴν ἀγάπην ἀπὸ τὰς καρδίας των, ἐστράφησαν εἰς τὴν ἀπρόσωπον κτίσιν καὶ ἀνεξήτησαν ἀνεπιτυχῶς τὴν ἀναγνώρισιν τῆς προσωπικῆς ὑπάρξεώς των εἰς τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὴν ἐγκεντρικὴν ἱκανοποίησιν αὐτῶν καὶ ὄχι εἰς τὴν ἀποδοχὴν τῆς προσφερομένης εἰς αὐτοὺς ἀγάπης καὶ τὴν ἀντιπροσφορὰν αὐτῆς. Τό ἀποτέλεσμα εἶναι ἡ δημιουργία κοινωνιῶν ἀνταγωνισμοῦ, μίσους καὶ αἱμάτων, ὅπως ζῶμεν αὐτὰ καθημερινῶς.

Ἡ ἀγάπη ὅμως τοῦ Θεοῦ οὐδέποτε ἐκπίπτει, ἀκόμη καὶ ὅταν ἀπορρίπτεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ Θεός ἀπὸ ἀγάπην ἀπέστειλε τόν Υἱόν Αὐτοῦ τόν μονογενῆ ὡς ἄνθρωπον εἰς τόν κόσμον, ὄχι διὰ νὰ κρίνῃ τόν ἐν ἀποστασίᾳ κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' Αὐτοῦ (πρβλ. Ιω. 3, 17). Ἐγεννήθη Οὗτος ἐν ταπεινῇ φάτνῃ ὑπὸ τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας, διὰ νὰ καταδείξῃ ὅτι ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ προβολὴ καὶ ὁ ὑλικὸς πλοῦτος, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ κόσμος ἀναζητεῖ τὴν χαράν καὶ τὴν σωτηρίαν, δέν εἶναι ἡ ἀληθινὴ πηγὴ ζωῆς καὶ εὐδαιμονίας. Ἦλθεν ὁ Χριστὸς εἰς τὴν Βηθλεὲμ κομιζων ἐκ νέου τό μήνυμα τῆς ἀπροϋποθέτου ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς τόν ἄνθρωπον. Ἐπὶ δύο χιλιάδας ἔτη εὐαγγελίζεται αὐτὴν τὴν ἀπεραντον ἀγάπην. Ἦλθεν ὡς βρέφος ἀδύναμον καὶ ἀκίνδυνον, πλήρες ὅμως ἀγάπης, καὶ παρὰ ταῦτα ἀντιμετώπισε τὴν πρόθεσιν σφαγῆς Αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου, ἐκπροσώπου μιᾶς ἀνθρωπότητος μισούσης τὴν ἀγάπην, ἀκόμη καὶ ὅταν προσφέρεται ἀπὸ τὰ ἄθωα καὶ γαληνιαῖα παιδικὰ βλέμματα.

Πολλοὶ τῶν σημερινῶν χριστιανῶν, ἐσφαλμένως δεδιδαγμένοι περὶ τοῦ Θεοῦ ὡς αὐστηροῦ κρτοῦ, ἀντὶ ὡς στοργικοῦ πατρὸς ἀναμένοντος μέ ἀγάπην καὶ συγχώρησιν τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἁσώτου, ἀπεμακρύνθησαν τοῦ ἐνσαρκωθέντος Θεοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Λόγου καὶ ἀπαυγάσματος τοῦ Θεοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ ὁμοουσίου αὐταῖς Ἁγίου Πνεύματος, τῆς ζωοποιῶν καὶ ἀγαπώσης

Τριάδος, καὶ οὕτω κατέστησαν τὴν κοινωνίαν αὐτῶν ἐκκοσμικευμένην, μὴ ἔχουσιν εἰς Θεόν ἐλπίδα καὶ γνήσιαν ἀγάπην. Καταφεύγουν εἰς ὑποκατάστατα τῆς θείας ἀγάπης, στηρίζοντες τὰς ἐλπίδας αὐτῶν εἰς ἐγκοσμίους δυνάμεις, εἰς ἐπεκτάσεις ἐξουσιῶν, εἰς αὐξηρὴν πλοῦτου, εἰς ὑποδουλώσεις λαῶν, εἰς παγκοσμιοποίησιν τοῦ ἐμπορίου των, εἰς διάδοσιν ἀντιθέων ἰδεῶν, εἰς ἀγνόησιν καὶ ἀπόλησιν τοῦ θανάτου καὶ εἰς πάντα ἐν γενεῇ ὅσα φαντάζονται ὡς λυτρωτικά τοῦ ἀγχους αὐτῶν ἐναντὶ τοῦ ἀδιεξόδου μιᾶς ζωῆς χωρὶς ἀγάπην. Μὴ εὐρίσκοντες δέ εἰς αὐτὰ λύτρωσιν πολλοὶ αὐτοκτονοῦν, ἀρνούμενοι τὴν ζωὴν, τό μέγα δῶρον τοῦ Θεοῦ εἰς τόν ἄνθρωπον.

Ἐν τούτοις, ἀδελφοί καὶ τέκνα ἡγαπημένα, ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀναμφισβήτητος καὶ παρούσα. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀναμένει νὰ γεννηθῇ εἰς τὴν καρδίαν ἐκάστου διὰ νὰ φέρῃ εἰς αὐτὴν τό νόημα τῆς ζωῆς. Αὐτὸ εἶναι ὅτι εἰμεθα ἀγαπητοὶ τοῦ Θεοῦ, προωρισμένοι νὰ χαिरῶμεθα τὴν ζωὴν ἐν ἀμοιβαίᾳ ἀγάπῃ καὶ νὰ αἰσθανώμεθα τὴν πληρότητα τῆς ὑπάρξεώς μας εἰς τό γεγονός τῆς κοινωνίας μας ἐν ἀγάπῃ μέ τόν Ἰησοῦν Χριστόν, τόν σαρκωθέντα Θεόν, καὶ μέ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὅλας τὰς ἀγαθὰς προσωπικὰς ὑπάρξεις. «Εὐλογητὸς ὁ Θεός καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ, καθὼς καὶ ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ, ἐν ἀγάπῃ» (Ἐφ. 1, 3-4).

Τό θεμέλιον καὶ τό ἐπιστέγασμα, ἡ ἀρχὴ καὶ τό τέλος, τό Ἄλφα καὶ τό Ὠμέγα τῆς δημιουργίας εἶναι ἡ ἀγάπη.

Τό μυστήριον τῆς φάτνης καὶ τοῦ σταυροῦ, τῆς γεννήσεως, τῆς ἀναστάσεως καὶ τῆς ἀναλήψεως καὶ πάσης ἐν γενεῇ τῆς ἐπὶ γῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ἀγάπη. Ὁ κατὰ τὴν Γέννησιν φαλλόμενος ὕμνος τῶν ἀγγέλων, «Δόξα ἐν ὑμῖστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία», εἶναι ἀπόρροια τοῦ θαυμασμοῦ αὐτῶν ἐμπρὸς εἰς τὴν ἀσυλληπτον ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀνοχὴ τοῦ Χριστοῦ διὰ τὴν σταύρωσίν Του ὑπὸ τῶν παρανόμων δέν εἶναι ἀποτέλεσμα ἀδυναμίας Αὐτοῦ, ἀπαράδεκτο διὰ τὴν παντοδυναμίαν Αὐτοῦ, ἀλλὰ τῆς ἀπειροῦ ἀγάπης Του. Πᾶσαι αἱ ἐνέργειαι τοῦ Θεοῦ εἶναι πλήρεις ἀγάπης δι' ἕκαστον προσωπικῶς ἄνθρωπον.

Ἄς ἐγκαταλείψωμεν, λοιπόν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί καὶ τέκνα, τὴν πορείαν πρὸς τὴν ἐκκοσμικευσιν καὶ ἄς ἐπιστρέψωμεν ἐν μετanoίᾳ εἰς τόν Πατέρα μας Θεόν καὶ τόν ἐν φάτνῃ γεννηθέντα ὡς ἀδελφόν μας Ἰησοῦν Χριστόν, τόν ἐλθόντα εἰς τὴν γῆν ἐξ ἀγάπης πρὸς ἡμᾶς τοὺς πλανηθέντας καὶ ἀπομακρυθέντας Αὐτοῦ. Ἡ ἀγάπη Του πρὸς ἡμᾶς εἶναι βεβαία. Πλησίον Του δέν ὑπάρχει φόβος, ἀλλὰ συγχώρησις, εἰρήνη καὶ χαρὰ.

Τούτου ἡ χάρις, ἡ εὐλογία καὶ τό πλοῦσιον ἔλεος εἴησαν μεθ' ὑμῶν τὰς ἁγίας αὐτὰς ἑορτὰς τοῦ Δωδεκαημέρου καὶ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ὑμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Φανάριον, Χριστούγεννα 2005

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος,
διάκμος πρὸς Θεόν εὐχέτης

Ο ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΕΙΣ ΚΙΕΒΟΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ

1. Έκθεσις περί τῆς ἐπισκέψεως

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Διά τῆς παρούσης προάγομαι ἵνα εὐσεβάστως ὑποβάλω Ὑμῖν ἔκθεσιν περί τῆς εἰς Κίεβον μεταβάσεώς μου, ὡς ἐκπροσώπου τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος, διά τὰς διημέρους Ἑορταστικάς Ἐκδηλώσεις ἐπὶ τῇ ἑβδομηκονταετίᾳ τῶν γενεθλίων τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κιέβου κ. Βλαδιμήρου, τελεσθείσας ἐν τῇ ἐν Κιέβῳ ἑδρᾷ αὐτοῦ ἀπὸ 22ας - 24ης Νοεμβρίου ἐ.ἔ.

1. Ἀνεχώρησα ἐκ Λονδίνου διά Κίεβον τὰς πρωϊνὰς ὥρας τῆς Δευτέρας, 21ης Νοεμβρίου ἐ.ἔ., ἀφίχθην δὲ εἰς Κίεβον τὴν 1.30 μμ. τῆς ἰδίας ἡμέρας, ἐνθα μὲ ὑπεδέχθησαν ὁ Ἐπίσκοπος Φίλιππος καὶ ὁ πρωτοπρεσβύτερος Νικόλαος, διευθυντὴς τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας Κιέβου, καὶ ἄλλοι ἐκπρόσωποι τοῦ Μητροπολίτου, οἵτινες καὶ μὲ συνόδευσαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Κίεν, πλησίον τοῦ Οὐκρανικοῦ Κοινοβουλίου καὶ τῆς Λαύρας, εὐρισκομένων ἀμφοτέρων ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πόλεως. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μετ' αὐτῶν ἐπικοινωνίας μου ἐπληροφορήθην λεπτομερείας περί τε τῆς μακρᾶς καὶ πολυτίμου διακονίας τοῦ τιμωμένου Μητροπολίτου κατ' ἀρχὰς εἰς Φιλανδίαν καὶ ἀπὸ τοῦ 1992/3 εἰς Κίεβον, ὡς καὶ περί τῶν πολλαπλῶν προβλημάτων, ἅτινα μαστίζουσιν τὴν ὡς μὴ ὠφελεε διηρημένην Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Οὐκρανίας.

2. Ὡς λίαν καλῶς γνωρίζετε, τὰ βασικά προβλήματα, ἅτινα ἀντιμετωπίζει ἡ ἐν Οὐκρανίᾳ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι ἡ δρᾶσις τοῦ αὐτοαποκαλουμένου Πατριάρχου Οὐκρανίας Φιλαρέτου, ὃν φαίνεται ὅτι στηρίζει καὶ ὑποστηρίζει ἐμμέσως τὸ ἐπίσημον Κράτος - ὅπερ καὶ ἔχει ἐπὶ μακρόν ἰδιοποιηθεῖ τὴν τεραστίαν ἐκκλησιαστικὴν περιουσίαν τῆς Οὐκρανικῆς Ἐκκλησίας - ἀφ' ἐτέρου δὲ οἱ Οὐνίται, οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ, οἱ Προτεστάνται καὶ αἱ λοιπαὶ αἵρετικαὶ παραφυάδες, αἵτινες κατέκλυσαν τὴν χώρα μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Κομμουνισμοῦ.

3. Ἡ Οὐκρανικὴ Ἐκκλησία εἶναι αὐτοσυντήρητος καὶ οὐδεμίαν λαμβάνει οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν ἐκ τῆς Πολιτείας, διό καὶ ἡ ἔντονος προσπάθεια τῆς Ἐκκλησίας, καὶ δὴ τοῦ Μητροπολίτου κ. Βλαδιμήρου, περί ἀνακτήσεως τῆς κατασχεθείσης ὑπὸ τοῦ Κράτους κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Κομμουνισμοῦ τεραστίας ταύτης ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας. Ἐπίσης καταβάλλονται ἔντονοι προσπάθειαι διά τὴν εἰσαγωγὴν τῆς διδασκαλίας τῶν θρησκευτικῶν εἰς τὰ Δημόσια Σχολεῖα.

4. Σημειωτέον, ὅμως, ἐνταῦθα ὅτι ὁ Ὁρθόδοξος πληθυσμὸς τῆς Οὐκρανίας εἶναι λίαν θρησκευόμενος, παρατηρεῖται δὲ μεγάλη ἔφεσις ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν εἴτε ὅπως χειροτονηθῶσιν οἱ ἄνδρες, εἴτε ἄνδρες καὶ γυναῖκες ὅπως μονάσωσιν εἰς νεοτεύκτους ἢ εἰς ἐπιδιορθωθείσας Ἱεράς Μονάς, αἵτινες ἀνήκουν μὲν - ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ναοὶ - εἰς τὸ Κράτος, ὑπενοικιάζονται, ὅμως, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν διά τὰς λατρευτικὰς ἀνάγκας τῶν ἀριθμητικῶς συνεχῶς αὐξανομένων πιστῶν.

5. Ἡ ὑποδοχὴ καὶ φιλοξενία πρὸς ἅπαντας τοὺς προσκεκλημένους Ἀρχιερεῖς καὶ λοιποὺς ἐκπροσώπους τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὑπῆρξαν θαυμάσιαι καὶ λίαν συγκινητικαί. Παρέστησαν δὲ ἐκπρόσωποι ἐξ ὅλων τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων καὶ Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, πλήν τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου λόγω τῆς γνωστῆς ἀσθενείας τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Χρυσοστόμου. Πλήν δὲ τῶν Ὁρθοδόξων, προσεκληθήσαν καὶ ἐκπρόσωποι τῶν ἄλλων Ὁμολογιῶν καὶ τῶν Μουσουλμάνων καὶ Ἰουδαίων τῆς χώρας. Τὸν γράφοντα, μάλιστα, ὡς ἐκπρόσωπον τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος, ὁ τιμώμενος Ἀρχιερεὺς ἰδιαιτέρως ἐφρόντισε καὶ ἐτοποθέτησε, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πανηγυρικῆς τελετῆς ἐν τῷ εὐρισκομένῳ ἐν τοῖς χώροις τῆς Λαύρας Ναῷ, ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, ἐνῶ τὸν Μητροπολίτην Smolensk κ. Κύριλλον, ὡς ἐκπρόσωπον τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, ἐξ εὐωνύμων. Αἱ ἑορταστικαὶ δὲ αὐταὶ ἐκδηλώσεις ὑπῆρξαν ἐντυπωσιακαὶ καὶ ἡ συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν Ἀρχόντων

καθολική. Ἐκτός τῶν Πανυγηρικῶν Ἀκολουθιῶν - τοῦ Μεγάλου Ἑσπερινοῦ, τοῦ Ὁρθρου καί τῆς Θείας Λειτουργίας - εἰς τὰς ὁποίας ἔλαβαν μέρος 82 Ἀρχιερεῖς, 22 Ἱερεῖς, 8 Διάκονοι, ὠργανώθησαν μεγάλα δεῖπνα καί δεξιώσεις διανθισμένα μετά καλλιτεχνικοῦ προγράμματος μουσικῆς καί ψαλμωδίας, ἅτινα ἐξετελέσθησαν ὑπό διαφόρων χορωδιῶν τοῦ Δήμου, τοῦ Κράτους καί τῆς Ἐκκλησίας, ὡς καί προσφωνήσεων πρὸς τὸν τιμώμενον Ἱεράρχην, ὅστις, παρά τὸ ἐπισηφάνειον τῆς ὑγείας αὐτοῦ, συμμετεῖχε αὐτοπροσώπως καί ἐξέφραζε ποικιλοτρόπως τὴν χαρὰν του διὰ τὰς γενομένας χάριν αὐτοῦ τιμητικὰς καί πανηγυρικὰς ἐκδηλώσεις, προσέφεραν δὲ πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἀρχιερεῖς καί τοὺς Προκαθημένους ὅλων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, οἵτινες ἐξεπροσωπήθησαν εἰς τοὺς ἑορτασμούς, ἀναμνηστικά δῶρα. Τὰ δῶρα Ὑμῶν θὰ ἀποσταλῶσι καταλλήλως εἴτε διὰ τοῦ ταχυδρομείου εἴτε δι' ἄλλου τινὸς μέσου.

6. Ἡ παρουσία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Smolensk κ. Κυρίλλου καί ἡ ἐνεργὸς συμμετοχὴ αὐτοῦ εἰς τοὺς ἐν λόγω ἑορτασμούς ὑπῆρξε λίαν ἐκδηλος. Ἰδιαιτέρως δὲ ἐξέφρασεν οὗτος τὴν εὐαρέσκειαν αὐτοῦ διὰ τὴν συμμετοχὴν τῆς Μητρός ἡμῶν Ἐκκλησίας εἰς τοὺς ἑορτασμούς καί μέ παρεκάλεσεν ὅπως διαβιβάσω εἰς τὴν Ὑμετέραν Σεπτὴν Παναγιότητα τὸν σεβασμὸν καί τὴν ἀδελφικὴν αὐτοῦ ἀγάπην καί τιμὴν ἣν τρέφει πρὸς τὸ πρόσωπον Ὑμῶν.

Γενικῶς δὲ εἰπεῖν οἱ ἑορτασμοὶ οὗτοι ἐγένοντο οὐχὶ μόνον ἵνα τιμηθῇ ὁ Προϊστάμενος τῆς Οὐκρανικῆς Ἐκκλησίας κ. Βλαδίμηρος, ἀλλὰ ἵνα τονωθῇ τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα τοῦ Ὁρθοδόξου Λαοῦ τῆς Οὐκρανίας καί τονισθοῦν οἱ ἀδιάρρηκτοι δεσμοὶ μεταξύ τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καί τῶν Σλαβικῶν, καί δὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας καί Οὐκρανίας. Φαίνεται πάντως ὅτι εἶναι δύσκολος, ἂν μὴ ἀδύνατος, ἡ παντελὴς ἀνεξαρτητοποίησις τῆς Οὐκρανίας καί κατ' ἀκολουθίαν ἡ ἀνακήρυξις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας εἰς Αὐτοκέφαλον, διότι κατὰ κάποιον τρόπον αἱ σχέσεις τῶν δύο χωρῶν, Ρωσίας καί Οὐκρανίας, ἔχουν τὸ σύνδρομον τοῦ Οἰδιποδείου συμπλέγματος.

Ταῦτα καθηκόντως ἀναφέρω Ὑμῖν καί, ἐξαιτούμενος Ὑμετέρας Θεοπειθείς εὐχὰς καί εὐλογίας, διατελῶ μετὰ τῆς ἐν Κυρίῳ ἀδελφικῆς ἀγάπης καί σεβασμοῦ.

Ἐν Λονδίῳ τῇ 5 Δεκεμβρίου 2005

2. Προσφωνήσις πρὸς τὸν Μητροπολίτην Κιέβου κ. Βλαδίμηρον

Σεβασμιώτατε καί ἀγαπητέ Ἅγιε ἀδελφέ,

Μετὰ πολλῆς χαρᾶς καί εὐφροσύνης μεταφέρω τὸν ἀδελφικὸν χαιρετισμὸν τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ ἡμῶν Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, τὸν ὁποῖον ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἐκπροσωπῶ εἰς τοὺς ἑορτασμούς τῆς 70ετηρίδος σας.

Χαίρω διότι διὰ δευτέραν φοράν ἐπισκέπτομαι τὴν ὡραίαν καί ἱστορικὴν χώραν σας, ἡ ὁποία ἔλαβε ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν τὴν Ὁρθόδοξο Χριστιανικὴν πίστιν πρὶν ἀπὸ δέκα καί πλέον αἰῶνας καί τὴν διαφυλάττει καί τὴν ἐμπλουτίζει μέ τὴν πίστιν καί μέ τὴν εὐσέβειαν τοῦ λαοῦ της μέχρι καί σήμερον.

Ἦλθαμεν, Σεβασμιώτατε Ἅγιε ἀδελφέ, ἵνα μοιρασθῶμεν τὴν ἰδικὴν σας δικαιολογημένην χαρὰν διὰ τὴν συμπλήρωσιν 70ετίας ἀπὸ τῆς γεννήσεώς σας. Ὁ Ἅγιος Θεὸς σᾶς ἤξιωσε νὰ φθάσετε τὰ βιβλικά χρόνια καί ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς αὐτῆς ἀρχιερατείας νὰ ποιμαίνετε τὸν λαόν τῆς ἱστορικῆς πόλεως τοῦ Κιέβου καί ὁλοκλήρου τῆς Οὐκρανίας, ἥτις συνεχίζει τὴν ἱστορικὴν της πορείαν ὕστερα ἀπὸ τὰς τόσας περιπετείας τῶν τελευταίων χρόνων.

Ἡ Μητέρα Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως συμμερίζεται τὰς ἀγωνίας σας διὰ τὴν σημερινὴν κατάστασιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς χώρας σας καί προσεύχεται εἰς τὸν Ἀρχηγόν τῆς πίστεως καί τελειωτὴν τῆς ζωῆς ἡμῶν, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, διὰ τὴν ταχεῖαν ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος καί τῆς εἰρήνης ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Οὐκρανίας.

Σᾶς μεταφέρω τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν καί τὴν Πατριαρχικὴν εὐλογίαν ὑπὲρ τῆς πολυτίμου ὑγείας σας, τῆς προόδου τοῦ Οὐκρανικοῦ λαοῦ, τῶν Ἀρχόντων, τοῦ Κλήρου καί τοῦ λαοῦ καί εὐχομαι ὅπως ὁ Κύριος σᾶς χαρίζει ἔτη πολλά, ὑγιεινὰ καί εἰρηνικά ἵνα διακονῇτε τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Οὐκρανίας ὥστε νὰ γνωρίσῃ νέας ἡμέρας προόδου καί δόξης καί εἰρήνης καί εὐτυχίας. Ἀμήν.

Κίεβον, 22 Νοεμβρίου 2005

Χαιρετισμός του Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου στή συγκέντρωση τῶν Κληρικῶν-Συγγραφέων τοῦ γραπτοῦ καί προφορικοῦ Κηρύγματος

Τό κήρυγμα εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὅπως μᾶς τόν παρέδωσε ἡ γραπτή παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι δηλαδή ἡ Παλαιά καί Καινή Διαθήκη. Γι' αὐτό εἴμαστε ὑποχρεωμένοι συνεχῶς νά μελετοῦμε τό λόγο τοῦ Θεοῦ, νά παρακολουθοῦμε καί νά σπουδάζουμε ἐκείνους τούς ἱερούς ἄνδρες καί γυναῖκες ἀκόμα, οἱ ὁποῖοι τόν διερμήνευσαν μέ τή γραφή τους, μέ τή γνώση τους, μέ τή ζωή τους καί μέ τή βαθεῖα πίστη τους. Γι' αὐτό ἡ συνεχῆς μελέτη τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ γιά ἓνα Κληρικό πού θά βγαίνει στόν ἄμβωνα νά τόν κηρύττει εὐκαίρως καί ἀκαίρως. Γιατί πρέπει νά ἐπαναλάβουμε ὅτι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι πνευματική τροφή γιά τόν ἄνθρωπο, γιά τόν χριστιανό, ὁ ὁποῖος τόν κατέχει, τόν σέβεται, τόν ἀγαπᾷ, τόν κάνει πράξη καί καθημερινό βίωμα.

Πρέπει νά ποῦμε ἀκόμα ὅτι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι δῶρο καί εὐλογία πρός τόν ἄνθρωπον, εἶναι ὁ καθημερινός ἄρτος τῆς ζωῆς γιά νά τρέφει τόν ἄνθρωπο ὥστε νά καταρτίζεται καί μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ νά γίνει μέλος τῆς βασιλείας του. Συνεπῶς τοῦτα τά δῶρα, οἱ ἄνθρωποι, ἡ Ἐκκλησία καλύτερα, συνεχῶς τά διδάσκει καί τά προσφέρει, ὅπως λέγει καί ἡ θεία λειτουργία «τά σά ἐκ τῶν σῶν σοί προσφέρονεν κατά πάντα καί διά πάντα». Ἡ Ἐκκλησία, ἡ προσευχομένη καί ἡ λατρεύουσα Ἐκκλησία, ἡ πιστεύουσα Ἐκκλησία, μέ τήν πείρα της, μέ τήν πίστη της, μέ τούς ἀγῶνες της, μέ τή θυσιασμένη ἀγάπη της ἐργάζεται καί παρουσιάζει καί διακηρύσσει μέ τήν σκέψη της τόν νοῦν τοῦ Θεοῦ, ὅπως αὐτός διατυπώθηκε στήν Ἁγία Γραφή.

Γι' αὐτό ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἔγινε ἱστορία, παράδοση, ἔγινε τέχνη, ἔγινε τρόπος ζωῆς, ἔγινε ποίηση-ὑμνολογία, ἔγινε κανόνας καί πράξις τῆς Ἐκκλησίας. Πολύ δέ εὐστοχα ἐλέχθη ὅτι ἡ Ἁγία Γραφή εἶναι ἡ καρδιά τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία διατηρεῖ τό σῶμα στή ζωή, τό ἀναζωογονεῖ, τό κινεῖ καί τό κατευθύνει στόν προορισμό του.

Σήμερα μαζευθήκαμε, ἀγαπητοί πατέρες, γιά νά συσκεφθοῦμε μαζί γιά τή διακονία τοῦ λόγου, πῶς δηλαδή θά πρέπει καλύτερα νά τήν προσφέρουμε στούς πιστούς μας. Αὐτό εἶναι τό ζητούμενο. Δέν ἄρκει μόνο ὁ ζήλος, δέν ἄρκει μόνο ἡ ἐμπειρία, χρειάζεται καί ἡ σπουδή καί ἡ τέχνη. Οἱ Μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐπαιρναν μαθήματα ἀπό τούς ἀρχαίους ἐρμηνευτές τῆς κλασσικῆς γραμματείας, τῆς ποίησης καί τῆς τραγωδίας, ἐδιδάσκοντο ἀπό τούς μεγάλους

ρήτορες τῆς ἀρχαιότητος, τούς ὁποίους ἐμελέτησαν μετ' ἐπιστήμης καί σοφίας.

Εἶναι δέ κατά συνέπεια ἀπαραίτητη καί ἡ μελέτη τῆς ὑμνολογίας τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς ζωῆς τῶν Ἁγίων. Ἀπαραίτητα μάλιστα πρέπει νά παρακολουθοῦμε τί γίνεται γύρω μας καί σάν τίς μέλισσες νά διαλέγουμε τήν γύρη, γιά νά κάνουμε τό καλύτερο καί γλυκύτερο μέλι. Γι' αὐτό καί ἡ προετοιμασία τοῦ κηρύγματος καί τοῦ προφορικοῦ καί τοῦ γραπτοῦ, χρειάζεται κόπο καί γνώση, χρειάζεται προσευχή καί πίστη, γιατί τό κήρυγμα πρέπει νά εἶναι καρπός προσευχῆς, ἀγάπης καί ἱεροῦ ἐνθουσιασμοῦ γιά νά μεταδίδουμε δυνατά, σωστά, ἀποστολικά καί μυσταγωγικά τίς θείες ἀλήθειες πού λάβαμε ἀπό τόν οὐρανό.

Οἱ Πατέρες, λοιπόν, οἱ δάσκαλοι τοῦ κηρύγματος, ἡ συνεχῆς ἄσκηση νά διατυπώνουμε γραπτά καί προφορικά τά θεία νοήματα εἶναι βασικό καθήκον καί ὑποχρέωσή μας. Τό ἐορτολόγιο τῆς Ἐκκλησίας, εἰδικά τήν περίοδο τῶν Νηστειῶν τῶν Χριστουγέννων, τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς καί τοῦ Πάσχα καί γενικότερα τοῦ λειτουργικοῦ κύκλου τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νά τό ἔχουμε πάντοτε μπροστά μας γιά νά παντρεύουμε, νά συνδέουμε τήν παράδοση μέ τήν σύγχρονη πραγματικότητα, νά συνδέουμε τό λόγο τοῦ Θεοῦ μέ τά βιώματα καί τήν πράξη τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως αὐτή διατυπώνεται στή Θεία Λειτουργία, στήν ὑμνολογία καί στήν ἁγιογραφία, τήν εἰκονογραφία καί τούς βίους τῶν Ἁγίων.

Ὅμως δέν πρέπει νά μένουμε ξένοι πρός τούς διάφορους τρόπους πού χρησιμοποιοῖ ἡ Θεολογοῦσα Ἐκκλησία γιά τήν διερμήνευση τοῦ Θεοῦ λόγου. Συνεχῶς ἡ Ἐκκλησία θεολογεῖ ἀπό τούς ἀποστολικούς χρόνους μέχρι καί τούτη τήν ὥρα. Καί, παρόλο πού ἡ Ἐκκλησία εἶναι διηρημένη σέ διάφορες ἐπιμέρους Ἐκκλησίες καί Κοινότητες, ἐντούτοις θεολογεῖ καί ἔχει τόν Θεῖον Λόγον καθημερινά στή διακονία καί τήν ἀποστολή της. Σήμερα ἡ θεολογία δέν εἶναι ὁμολογιακή, ἀλλά προσπαθεῖ νά γίνει πατερική, παραδοσιακή, καλλιεργεῖ τήν καθολικότητα καί τήν συμφιλίωση τοῦ διηρημένου Χριστιανισμοῦ καί συνεπῶς ἀντλεῖ ἀπό τίς πηγές καί τήν ἱστορία μαθήματα. Γι' αὐτό καί παίρνει ἀπό ὅλους, ἀλλά καί δίνει σ' ὅλους καί πρός ὅλες τίς κατευθύνσεις τοῦ διηρημένου χριστιανισμοῦ.

Λονδίνο, 28 Νοεμβρίου 2005

ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

Η ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ, Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ

Ἀγαπητοί Ὁμογενεῖς καί φίλοι ἀκροατές,

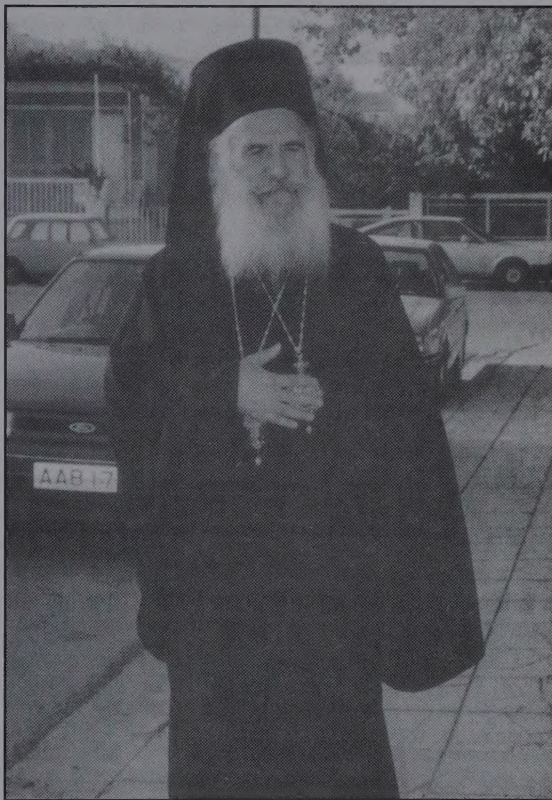
Μέ ἰδιαίτερη χαρά εὐρίσκομαι ἀπόψε μαζί σας γιά νά μιλήσω μέσα στά πλαίσια τῶν δραστηριοτήτων τοῦ Ἀνοιχτοῦ Πανεπιστημίου, τό ὁποῖο λειτουργεῖ στό Λονδίνο σέ συνεργασία μέ τήν Ἑλληνική Κυπριακή Ἀδελφότητα στούς χώρους της.

Ὅπως ἔχετε ἤδη πληροφορηθεῖ, τό θέμα τῆς ὁμιλίας εἶναι: Ἡ Ἀρχιεπισκοπή Θυατείρων καί Μεγάλης Βρετανίας, συνοπτική ἱστορία, ἡ προσφορά καί τό μέλλον της.

Ἐν πρώτοις, θά ἤθελα νά ἀναφερθῶ εἰς τά Θυάτειρα. Τό ὄνομα ἀνήκει εἰς τήν ἱστορική πόλη Θυάτειρα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἡ ὁποία ἱδρύθηκε κατά τούς προχριστιανικούς χρόνους ἀπό τούς διαδόχους τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καί εἶναι γνωστή ἰδιαίτερα ἀπό τήν Καινή Διαθήκη. Τό βιβλίο τῆς Ἀποκαλύψεως ἀναφέρεται εἰς τόν ἄγγελο τῆς Πόλεως, δηλαδή τόν Ἐπίσκοπό της. Ἡ Ἀποκάλυψις ἀναφέρεται σ' ὅλους τούς «Ἀγγέλους» Ἐπισκόπους τῶν Ἑπτά Ἐκκλησιῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Τό σχετικό κείμενο πού ἀναφέρεται στά Θυάτειρα, βρίσκεται στό βιβλίο τῆς Ἀποκαλύψεως, κεφ. Β, 18-29.

Γιά τά Θυάτειρα ἀναφέρεται ἐπίσης καί τό βιβλίο τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων, πού περιγράφει τή βάπτισι τῆς πορφυροπόλιδος Λυδίας, ἡ ὁποία εὐρισκόμενη εἰς τούς Φιλίππους τῆς Μακεδονίας συνάντησε τόν Ἀπ. Παῦλο καί τούς συνεργάτες του ἀποστόλους Τιμόθεο, Σίλα καί Λουκά, οἱ ὁποῖοι ἄρχισαν γιά πρώτη φορά τό ἱεραποστολικό τους ἔργο στή Μακεδονία. Ἐκεῖ ἐβαπτίσθη ἡ Λυδία καί στή συνέχεια κάλεσε καί φιλοξένησε στό σπίτι της τούς μεγάλους αὐτοῦς Εὐαγγελιστές τῆς Μακεδονίας. Τό σχετικό κείμενο ἀνήκει στόν ἱστορικό τῆς Ἐκκλησίας Εὐαγγελιστή Λουκά στό βιβλίο τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων. (κεφ. ΙΣΤ, 14-15)

Ἀπό τά πύ πάνω συμπεραίνουμε ὅτι τά Θυάτειρα, ἡ πόλις αὐτή τῆς Λυδίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, μαζί μέ τήν ὑπόλοιπη περιοχή, ἐδέχθη τό μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου ἀπό τά πρώτα χρόνια τοῦ Χριστιανισμοῦ μέ τό ἱεραποστολικό ἔργο τῶν Ἀποστόλων Ἀνδρέου, Παύλου, Ἰωάννου καί τῶν μαθητῶν τους. Γι' αὐτό ἐνῶρις τά Θυάτειρα ὀργανώθηκαν σέ Ἐπισκοπή. Τά Θυάτειρα, ὅπως ἤδη ἀνάφερα, εἶναι μία ἀπό τίς ἑπτά

πόλεις τῆς Ἀποκαλύψεως, πρός τίς ὁποῖες ἀπηύθυνε τά σχετικά γράμματα ὁ ἱερός Εὐαγγελιστής Ἰωάννης. Τά γράμματα αὐτά ἀποτελοῦν τήν εἰσαγωγή τοῦ μυστηριώδους καί ἀποκαλυπτικοῦ βιβλίου τῆς Ἀποκαλύψεως, τό ὁποῖο εἶναι τό τελευταῖο βιβλίο τῆς Καινῆς Διαθήκης. Τό σχετικό κείμενο βρίσκεται στό βιβλίο τῆς Ἀποκαλύψεως. (Κεφ. Α, 10-11)

Γιά τούτη τήν πόλη ἔχουμε γραπτές πληροφορίες ὅτι τόν 3ο μ.Χ. αἰῶνα, ἐπὶ Δεκίου τοῦ Αὐτοκράτορος, 250 μ.Χ., ἐμαρτύρησαν ὁ Ἐπίσκοπός της Κάρπος, ὁ Διάκονος Πάπυλος καί ὁ ὑπὲρ τῆς αὐτῶν Ἀγαθόδωρος καί ἡ ἀδελφή του Ἀγαθονίκη, τῶν ὁποίων ἡ Ἐκκλησία ἐορτάζει τήν μακαρία μνήμη στίς 13 Ὀκτωβρίου κάθε χρόνο.

Ἐκκλησιαστικές πηγές ἀναφέρουν ὅτι οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Πόλεως Θυατείρων ἔλαβαν μέρος σέ πολλές Οἰκουμενικές Συνόδους: Εἰς τήν Α' Οἰκουμενική

κή Σύνοδο τό 325 ὁ Ἐπίσκοπος Σώζων, εἰς τήν Γ' τό 431 ὁ Ἐπίσκοπος Φώσκος, εἰς τήν Δ' τό 451 ὁ Ἐπίσκοπος Διαμόνιος, εἰς τήν Ζ' τό 787 ὁ Ἱερεὺς Ἰσώνης ἀπό μέρους τοῦ Ἐπισκόπου καί εἰς τήν Σύνοδο τοῦ 879 ἐπὶ πατριάρχου Φωτίου παρευρέθη ὁ Ἐπίσκοπος Βασίλειος, δεῖγμα πού φανερώνει ὅτι ὑπῆρξε καλὰ ὁργανωμένη καί ἀνθοῦσα Ἐπισκοπή. Φαίνεται ὅτι ἡ πρόοδος αὐτῇ συνεχίστηκε καί στοὺς κατοπινούς Βυζαντινοὺς χρόνους. Δυστυχῶς δὲν ἔχομε πληροφορίες γι' αὐτὴ τὴν περίοδο. Θὰ πρέπει ἴσως στὸ μέλλον νὰ ἀναθέσουμε σὲ κάποιον εἰδικὸ νὰ συγγράφει μιά μονογραφία γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Θυατείρων ἀπὸ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους μέχρι σήμερον. Πρέπει ἐπίσης νὰ σημειώσουμε ὅτι ἡ πόλις αὐτὴ ἦταν φημισμένη γιὰ τὰ πολυτελῆ ἐνδύματα καί τοὺς μαργαρίτες, τοὺς ὁποίους οἱ κάτοικοι ἐπεξεργάζοντο καί τοὺς ἐξήγαγαν σ' ὅλη τὴν Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία. Γι' αὐτὸ καί ἡ Λυδία, τὴν ὁποία ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐβάπτισε στοὺς Φιλίππους, ἦταν γνωστὴ ὡς Πορφυροπώλις.

Πρὸς τὸ τέλος τοῦ 13ου αἰῶνος ἡ πόλις τῶν Θυατείρων καί ἡ περιοχή κατελήφθη ἀπὸ τοὺς Τούρκους καί ἔτσι διεκόπη ἡ πρόοδος καί ἡ χριστιανικὴ παράδοση. Περιηγητὴς, ὁ ὁποῖος ἐπισκέφθηκε τὴν πόλιν καί τὴν περιοχή τὸν 17ο αἰῶνα, ἀναφέρει ὅτι αὐτὴ ἦτο τελειῶς ἐξισλαμισμένη, δὲν ὑπῆρχαν Χριστιανοί. Ὅμως, ἀπὸ τὸν 17ο - 18ο αἰῶνα πολλοὶ Χριστιανοὶ ἀπὸ τὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου, κυρίως ἀπὸ τὰ Κύθηρα, ἐγκαταστάθηκαν στὴν περιοχή. Ἐτσι ἄρχισε νὰ ὁργανώνεται, νὰ μεγαλώνει καί νὰ αὐξάνεται ἡ ἐκεῖ Χριστιανικὴ κοινότητα. Τὸν Ἰούνιο τοῦ ἔτους 1920 τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα κατέλαβαν τὰ Θυάτεια καί τὴν περιοχή. Ὃταν οἱ Τούρκοι κατὰ τὴν διάρκεια τῆς Μικρασιατικῆς Ἐκστρατείας τὸν Αὐγούστο τοῦ 1922 ἀνακατέλαβαν τὴν πόλιν, αὐτὴ εἶχε περὶ τοὺς 5 ἢ 10 χιλιάδες Χριστιανούς Ὀρθοδόξους καί 2 χιλιάδες Ἀρμενίους, οἱ ὁποῖοι παρέμειναν στὴν πόλιν τους ὕστερα ἀπὸ προτροπὴ τοῦ συνοίκου ἰσαριθμοῦ τουρκικοῦ στοιχείου. Ὃταν τελικὰ ἀποχώρησε ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς καί μπήκαν τὰ τουρκικὰ στίφη, τότε κατέσφαξαν τοὺς πάντες, Ἕλληνες καί Ἀρμενίους καί ἔτσι ἐρημώθηκε ἡ βιβλικὴ αὐτὴ Ἐκκλησία καί ὁ ἄγγελος τῆς Ἀποκαλύψεως μετατέθηκε ἀπὸ τὴ Μικρὰ Ἀσία εἰς τὴ Δυτικὴ Εὐρώπη, εἰς τὸ Λονδίνο, τὴν πρωτεύουσα τῆς τότε Βρετανικῆς Αὐτοκρατορίας. Ἐτσι ἔληξε τόσο τραγικὰ μιά περιφανὴς ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῶν Θυατείρων, ἡ ὁποία εὐτύχησε νὰ ἀναφέρεται εἰς τὴν Καινὴ Διαθήκη. Ὅμως τὰ σχέδια καί οἱ βουλές τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀνεξίτηλα. Ἐχάθηκε ἡ Ὀρθόδοξη Ἑλληνικὴ παρουσία εἰς τὴν κοιτίδα της ὅπως ἦταν ἡ Μικρὰ Ἀσία, ἀλλὰ συνεχίζει τὴ ζωὴ της εἰς τὴν Δυτικὴ Εὐρώπη ὅπου μεταφυτεύθηκε ἡ ἱστορικὴ αὐτὴ βιβλικὴ Ἐκκλησία τῶν Θυατείρων ἀπὸ τὸ ἔτος 1922 ὕστερα ἀπὸ ἀπόφαση τῆς Ἀγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ

Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας τοῦ διαπρεποῦς Πατριάρχου τῶν νεωτέρων χρόνων Μελετίου Μεταξάκη. Ἀπὸ τότε ἀρχίζει μιά νέα ἱστορία αὐτῆς τῆς Ἐπαρχίας τοῦ Θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, στὴν ὁποία εἴμαστε κι ἐμεῖς ὅλοι κοινωνοὶ καί συμμετοχοί, τὴν ἀναδημιουργοῦμε, τὴν πλάθουμε, τὴν ἐμπλουτίζουμε καί τὴν συμπληρώνουμε μὲ τὴν φυσικὴ καί πνευματικὴ μας παρουσία, μὲ τοὺς ἀγῶνες, τίς προσευχὲς καί τὴν ἀγάπην μας, τὴν ἐργασία καί τίς προσπάθειές μας. Μικροὶ καί μεγάλοι σχεδιάζουμε, μελετοῦμε καί ἐφευρίσκουμε τρόπους γιὰ νὰ διαφυλάξουμε ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα παραλάβαμε καί νὰ τὰ μεταλαμπαδεύσουμε στοὺς Νεώτερους, ὅπως ὁ Θεὸς διὰ τοῦ ἀγγέλου παρηγγείλε πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Θυατείρων «ὅ ἔχετε κρατήσατε ἄχρις οὗ ἂν ἤξω» (Ἀποκάλυψις, κεφ. Β, 25)

Ὅπως ἤδη ἀνέφερα, ὕστερα ἀπὸ τὴν προφητικὴ ἐνόραση καί ἀπόφαση τοῦ Οἰκουμενικοῦ μας Πατριαρχείου ἱδρύθηκε τὸ 1922 ἡ Ἱερὰ Μητρόπολη Θυατείρων μὲ ἔδρα τὸ Λονδίνο.

Ἡ ἱδρυση τούτης τῆς Μητροπόλεως ἀποτελεῖ κορυφαῖο Ἐκκλησιαστικὸ γεγονός, τὸ ὁποῖο βοήθησε τὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία νὰ ποιμαίνει καί νὰ σκεπάζει, ὑπὸ τὰς πτέρυγας της, τίς χιλιάδες τῶν νεομεταναστῶν, οἱ ὁποῖοι κατέκλυσαν τίς Δυτικὲς κοινωνίες κυρίως κατὰ τὴν εἰκοσαετίαν 1945-1965. Γι' αὐτὸ εἰς τὸ Λονδίνο τὸ ἔτος 1948 ἱδρύθηκε ἡ πρώτη, ὕστερα ἀπὸ 70 χρόνια ἀπὸ τὴν ἱδρυση καί λειτουργίαν τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἀγίας Σοφίας τὸ ἔτος 1877, Ὀρθόδοξη Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία, οἱ Ἅγιοι Πάντες, ἡ ὁποία μόνι γιὰ μιά δεκαετία ἐξυπηρέτησε τοὺς νεομετανάστες πού ἐγκαταστάθηκαν εἰς τὴν περιοχή Camden Town.

Ἡ δικαιοδοσία αὐτῆς τῆς Ἐπαρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ὅταν ἱδρύθηκε τὸ 1922, ἐπεκτείνεται ἀπὸ τὸ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ σ' ὅλη τὴ Δυτικὴ Εὐρώπη μέχρι καί τὴν Οὐγγαρία, σὲ χώρες στὶς ὁποῖες ἄρchiσαν νὰ ἐγκαθίστανται μετανάστες ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸν χῶρον. Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνᾶгора Καββάδα (1951-1962), τὸ Πατριαρχεῖο διήρσεσε σταδιακὰ αὐτὴν τὴν ἀχανὴ Ἐπαρχία τοῦ στὴ Δυτικὴ Εὐρώπη σὲ ἑννέα Μητροπόλεις, οἱ ὁποῖες ὑπάγονται Ἐκκλησιαστικὰ καί κανονικὰ ἀπευθείας εἰς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Εἶναι δὲ αὐτές οἱ πῶς κάτω:

- 1) Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων καί Μεγάλῃς Βρετανίας καί Ἐπαρχία Δυτικῆς Εὐρώπης καί Ἰρλανδίας.
- 2) Μητρόπολις Γαλλίας καί Ἐπαρχία Εὐρώπης.
- 3) Μητρόπολις Γερμανίας καί Ἐπαρχία Κεντρικῆς Εὐρώπης.
- 4) Μητρόπολις Αὐστρίας καί Ἐπαρχία Οὐγγαρίας καί Μεσευρώπης.
- 5) Μητρόπολις Βελγίου καί Ἐπαρχία Κάτω Χωρῶν καί Λουξεμβούργου.
- 6) Μητρόπολις Σουηδίας καί Πάσης Σκανδιναβίας

και Έξαρχια Βορείων Χωρών.

7) Μητρόπολη Έλβετίας και Έξαρχια Εύρώπης.

8) Μητρόπολη Ιταλίας και Μελίτης και Έξαρχια Νοτίου Εύρώπης.

9) Μητρόπολη Ισπανίας και Πορτογαλίας και Έξαρχια Μεσογείου Θαλάσσης.

Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΣΤΑ 83 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΗΣ

Η προσφορά τούτης της βιβλικής Έπαρχίας του Οικουμενικού Θρόνου είναι τεράστια και δεν μπορεί να αποτιμηθεί με την άποψινή όμιλία. Απλώς σε γενικές γραμμές προσπαθούμε να περιγράψουμε τα έργα και τις ημέρες της Αρχιεπισκοπής, ή οποία με πιστότητα και αποστολικό ζήλο όχι μόνο έποίμανε τους Όρθοδόξους, αλλά έβαλε και τη σφραγίδα της εις την γενικώτερη κοινωνία και την Εκκλησία της χώρας.

Ίδρυσε Ναούς, όργάνωσε τους πιστούς σε Ένορίες και τους διακόνησε με πιστότητα τόσες δεκαετίες, ιδιαίτερω από τότε που ή δικαιοδοσία τούτης της Έπαρχίας του Οικουμενικού Θρόνου χωρίστηκε και περιορίστηκε στις Βρετανικές νήσους, τό Ήνωμένο Βασίλειο και την Ίρλανδία. Χαρακτηριστικά αναφέρω ότι όταν ιδρύθηκε ή Αρχιεπισκοπή, υπήρχαν στη Μ. Βρετανία 4 Κοινότητες - Εκκλησίες. Σήμερα υπάρχουν 116 Κοινότητες, οι πλείστες των οποίων είναι ιδιόκτητες, απέκτησαν περιουσιακά στοιχεία και είναι επανδρωμένες με ιερείς, διακόνους, επισκόπους, έχουν Διοικητικά Συμβούλια, τους λαϊκούς, τους Άρχοντες και δικό τους κοινοτικό ταμείο.

Ένδεικτικά, επίσης, αναφέρω ότι, όταν ιδρύθηκε ή Μητρόπολη υπήρχαν 5 μόνο κληρικοί στη Μεγάλη Βρετανία. Σήμερα υπάρχουν 92 κληρικοί: 10 Διάκονοι, 77 Ιερείς, 4 Βοηθοί Επίσκοποι και ό Αρχιεπίσκοπος. (Επιπλέον υπάρχουν οι μοναχοί εις την Ιεράν Μονή Τιμίου Προδρόμου Essex, ή οποία, όπως είναι γνωστόν, υπάγεται εκκλησιαστικά - κανονικά υπό την άμεση πνευματική κηδεμονία του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Είναι Σταυροπηγιακόν Μοναστήρι, ιδρυθέν τό 1958, από τόν άειμνηστο Αρχιμανδρίτη Σωφρόνιο Ζαχάρωφ).

Έκτός από τους κληρικούς, έκτός από τους Ναούς, υπάρχουν και λειτουργούν Σχολεία Έλληνικά υπό την άμεση κηδεμονία των κατά τόπους Εκκλησιών μας και αυτά σήμερα άνέρχονται εις 50, με 4000 μαθητές και 200 δασκάλους.

Υπάρχει τό ήμερήσιο Όμολογιακό Σχολείο «Άγιος Κυπριανός» που ιδρύθηκε τό έτος 2000. Αναφέρω επίσης και τα άλλα δύο Ήμερήσια σχολεία,

τό Έλληνικό Κολλέγιο, και τό Δημοτικό, τό Γυμνάσιο και τό Λύκειο που ίδρυσε ή Έλληνική Πολιτεία και τό συντηρεί, ενώ τό Έλληνικό Κολλέγιο είναι ιδιωτικής φύσεως και συντηρείται από την Διοίκηση και τη γενικότερη Όμογένεια του Ήνωμένου Βασιλείου.

Ή Αρχιεπισκοπή ίδρυσε Σχολή Βυζαντινής Μουσικής και Ψαλμωδίας, ή οποία με επιτυχία λειτουργεί μόνιμα τα τελευταία 18 χρόνια, ή δε φοίτηση είναι δωρεάν και συντηρείται από την Αρχιεπισκοπή.

Ίδρυσε τό έτος 2000 τό Εκκλησιαστικό και Θεολογικό Σεμινάριο με σκοπό την μόρφωση νέων για να γίνουν Κληρικοί, αλλά και λαϊκών άνδρων και γυναικών για να διακονούν την Εκκλησία και τις κατά τόπους Κοινότητες και τα σχολεία μας, τα οποία έχουν ανάγκη ικανών, δραστήριων και μορφωμένων Άρχόντων για να διαφεντεύουν τα κοινά.

Οι Σχολές και της Βυζαντινής Μουσικής και του Εκκλησιαστικού και Θεολογικού Σεμιναρίου λειτουργούν εις τους ιδιόκτητους χώρους που απέκτησε ή Αρχιεπισκοπή κοντά στην Κοινότητα Άποστόλου Βαρνάβα τα τελευταία χρόνια.

Ύστερα από παραστάσεις και σχετική άλληλογραφία και συνεργασία με τό Ύπουργείο Παιδείας Κύπρου, ιδρύθηκε και τό Σεμινάριο Επιμόρφωσης Δασκάλων για τις άνάγκες της Όμογένειας. Έτσι έχουμε μία έστία όπου παρακολουθούν μαθήματα Έλληνικής γλώσσας και στοιχειά παιδαγωγικής αρκετοί Όμογενείς, άνδρες και γυναίκες, για να προετοιμαστούν στη διδασκαλία της γλώσσας αλλά και την γνωριμία της θρησκευτικής και πολιτιστικής μας παράδοσης. Προσπάθειά μας είναι ή δημιουργία και ή λειτουργία τέτοιων Έστιών Παιδείας όπου μπορούν οι Όμογενείς να άνεφοδιάζονται μορφωτικά και συλλογικά για να επανδρώνουν τα σχολεία, τις Εκκλησίες, τα Σωματεία και τις Όργανώσεις μας. Επίδωξη και μέλημά μας είναι ή αναβάθμιση της Παιδείας του λαού μας και προπάντων των Νεωτέρων, οι όποιοι έχουν γεννηθεί σ' αυτή την χώρα, έχουν μορφωθεί σ' αυτό τό χώρο και πολλοί έχουν σπουδάσει στα Πανεπιστήμια και άλλα Εκπαιδευτήρια του Ήνωμένου Βασιλείου. Έμεις σάν Εκκλησία πρέπει να έχουμε τις δομές και τις προϋποθέσεις εκείνες που θα βοηθήσουν τους πιστούς να έμβραθούν εις την πίστη και την μεγάλη αξία του Εύαγγελίου, της λειτουργικής μας Παράδοσης, της Κλασσικής μας Παιδείας. Να διδαχθεί ό λαός μας την μοναδικότητα της Εκκλησίας και τα διαχρονικά της μηνύματα προς όλη την Οικουμένη, την κοινωνία μέσα στην οποία διαβιώνουμε. Έμεις οι Όρθόδοξοι Χριστιανοί δεν θα πρέπει να χτίσουμε τείχη και να έγκλωβιστούμε μέσα σ' αυτά, ούτε θα πρέπει να αποστασιοποιηθούμε και να απομακρυνθούμε από την

κοινωνία μέσα στην οποία ζούμε. Όμως θά πρέπει να οργανωθούμε καλύτερα για να μπορούμε να ανταποκριθούμε στις απαιτήσεις των καιρών. Αφενός μὲν να προστατεύσουμε τό Ποίμνιό μας, αφετέρου δέ να δώσουμε τήν δική μας μαρτυρία μέσα στην κοινωνία μέ τό πολυποίκιλο τών χαρακτηριστικῶν της καί μέ τήν ἀγνοιά της γύρω ἀπό τίς ἀξίες τοῦ Χριστιανισμοῦ. Σύνθημά μας εἶναι ἡ Χριστιανική κατήχηση καί ἡ διαφύλαξη τών χαρακτηριστικῶν μας, ὅπως τά ἐκφράζει ἡ αἰωνόβια παράδοση τῆς Ὁρθοδόξιας καί τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἐκτός ἀπό τίς ἄλλες δραστηριότητες καί τά ἔργα, ἡ Ἀρχιεπισκοπή καί οἱ κατά τόπους Κοινότητες ἐκδίδουν διάφορα φυλλάδια, λευκώματα καί ἄλλα ἀντίτυπα. Ἐπίσης ἡ Ἀρχιεπισκοπή ἐκδίδει ἀνελλιπῶς ἀπό τῆς ἰδρύσεώς της Ἡμερολόγιο μικρό καί, τά τελευταῖα χρόνια, ἐκδίδουμε μικρό καί μεγάλο, τό ὁποῖο κυκλοφορεῖ συνολικά σέ 15 χιλιάδες ἀντίτυπα. Ἐπίσης ἡ Ἀρχιεπισκοπή ἐκδίδει τό διμηνιαῖο περιοδικό «Ὁ Ὁρθόδοξος Κήρυξ» καί τό ἑβδομαδιαῖον «Δελτίον Ὁρθόδοξου Οἰκοδομῆς». Ἐπιπλέον, κυκλοφορεῖ ἐγκυκλίους, ἐπιστολές, ὁμιλίες σέ χιλιάδες ἀντίτυπα κάθε χρόνο γιά νά ἐπικοινωνεῖ μέ τό Ποίμνιο, νά τό ἐνισχύει καί νά διαλέγεται μαζί του, σάν ὁργανισμός ζωντανός πού δρᾷ καί κινεῖται σέ μιά κοινωνία πολυθρησκευτική καί πολυπολιτισμική ὅπως εἶναι τό Ἡνωμένο Βασίλειο.

Γι' αὐτό καί στό ἐγγύς μέλλον θά πρέπει νά γίνει ἀναδιοργάνωση τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς γιά νά διαπομανθοῦν καλύτερα καί σύμφωνα μέ τίς ἀπαιτήσεις τῆς σύγχρονης ποιμαντικῆς ἐπιστήμης οἱ πιστοί στίς μεγαλοπόλεις καί προπάντων στήν Ἐπαρχία, ὅπου ὑπάρχει μεγάλη συγκεντρωμένη καί ὁργανωμένη Ὁμογένεια - Ὁρθόδοξη παρουσία. Ἡ Ἐπισκοπική παρουσία συμβάλλει τά μέγιστα γιά νά ἀναβαθμιστεῖ ἡ Ἐκκλησιαστική ζωή τοῦ λαοῦ μας. Θέλω δέ σ' αὐτό τό σημεῖο νά τονίσω τήν ἀνάγκη ἐνίσχυσης τῆς οικονομικῆς ὑποδομῆς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς μας. Δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει Ἐκκλησία δυνατή καί μέ μέλλον, ἐάν δέν ἔχει καί οικονομική ὑποδομή καί στήριξη. Μέχρι σήμερα δέν ἔχουμε μόνιμους πόρους, παρά μόνο τήν εὐσέβεια, τήν γενναιοδωρία καί τήν συνεχή οικονομική ἐθελοντική συνδρομή τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ μας. Ὅπως ἔχουν σήμερα τά πράγματα, οἱ κληρικοί εἶναι ὑποχρεωμένοι νά μεριμνοῦν καί νά ἐκδπανῶνται καί γιά τήν οικονομική στήριξη τῆς Ἐκκλησίας καί δὴ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς μας.

Διοίκηση

Γιά τήν διοίκηση τών ἐπιμέρους Κοινοτήτων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ὑπάρχει Καταστατικό βάσει τοῦ ὁποῖου ἐκλέγονται τό Διοικητικό Συμβούλιο καί διαχειρίζονται τά κοινά, πάντοτε σέ στενή συνεργασία

μετά τῆς Ἐκκλησιαστικῆς τούς Ἀρχῆς. Ἐκτός ἀπό τό Καταστατικό Διοίκησης τών Κοινοτήτων ὑπάρχει καί Καταστατικό Διοίκησης τών Βοηθητικῶν Ἀδελφοτήτων. Κάθε Κοινότητα, ἐκτός ἀπό τό Διοικητικό τῆς Συμβουλίου, ἔχει Ἀδελφότητα Κυριῶν καί Δεσποινίδων μέ δικό τους Καταστατικό, ἔχει ταμεῖο καί Μέλη. Οἱ Κυρίες τῆς Ἀδελφότητος συνεργάζονται, ὅπως καί τό Διοικητικό Συμβούλιο, μετά τῆς Ἐκκλησιαστικῆς τούς Ἀρχῆς καί τοῦ Ἐφημερίου, Προϊσταμένου τοῦ Ναοῦ, γιά τήν ὁμαλή λειτουργία τῆς Ἐκκλησίας καί τών ὁρᾶνων της. Ἐπίσης κάθε Κοινότητα ἔχει καί Σχολική Ἐφορεία, ἡ ὁποία λειτουργεῖ μέ βάση καί πάλιν Καταστατικοῦ γιά τήν Ἰδρυση καί λειτουργία Ἑλληνικοῦ καί Κατηχητικοῦ Σχολείου.

Ἡ ἐκλογή τών Διοικητικῶν Συμβουλίων γίνεται ὡς ἑξῆς: α) ἐκλέγεται τό Συμβούλιο ἀπό τά Μέλη τῆς Ἐνορίας, β) ἐκλέγεται ἀπό τά Μέλη καί ἡ Ἀρχιεπισκοπή διορίζει τέσσερα πρόσωπα ἀριστείνδην, γ) τό Συμβούλιο διορίζεται ἀριστείνδην ὑπό τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Ἡ δέ θητεία τοῦ ἐκάστοτε Συμβουλίου εἶναι διετής. Τό Συμβούλιο διαχειρίζεται τά οικονομικά τῆς τοπικῆς ἐνορίας καί φροντίζει, πάντοτε σέ συνεργασία μέ τήν Ἀρχιεπισκοπή καί τόν Ἐφημέριο τοῦ Ναοῦ, γιά τήν ὁμαλή λειτουργία τῆς τοπικῆς ἐνορίας. Τό ἴδιο ἰσχύει καί γιά τό Συμβούλιο τών Βοηθητικῶν Ἀδελφοτήτων καί τῆ Σχολική Ἐφορεία.

Τά περιουσιακά στοιχεῖα ἐγγράφονται σύμφωνα μέ τούς νόμους τῆς χώρας ἐπ' ὀνόματι τών Κηδεμόνων (Trustees) οἱ ὁποῖοι προτείνονται ἀπό τήν Τοπική Κοινότητα, διορίζονται ἀπό τήν Ἀρχιεπισκοπή καί ἡ θητεία τους εἶναι διά βίου. Οἱ πλεῖστες τών Κοινοτήτων ἔχουν τά δικά τους Trust, νομικά ὅργανα τά ὁποῖα λειτουργοῦν βάσει ἐδικοῦ Κανονισμοῦ καί σύμφωνα μέ τούς νόμους τῆς χώρας περί φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων, γι' αὐτό καί λέγονται Charity Trust. Οἱ λογαριασμοί κάθε Κοινότητος, ὅπως καί τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἐλέγχονται ἀπό κανονικούς ὁρκωτούς λογιστές, ἀντίγραφα δέ τών ἰσολογισμῶν ἀποστέλλονται κατά τό νόμο εἰς τά ἐιδικά γραφεῖα τών Charity Commissioners.

Συμβούλια Ἀρχιεπισκοπῆς:

1) Trust Ἀρχιεπισκοπῆς-Κηδεμόνες Αὐτῆς: Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἔχει σάν συμβουλευτικό σῶμα τό Trust τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, τό ὁποῖο συνέρχεται δῖς τοῦ ἔτους καί ἀποτελεῖται ἀπό Ὁμογενεῖς τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου. Πρόεδρός του εἶναι ὁ ἐκάστοτε Ἀρχιεπίσκοπος.

2) Trust Ἁγίου Νικόλαου - Κηδεμόνες: Τοῦτο τό Trust διαχειρίζεται τά περιουσιακά στοιχεῖα τοῦ Trust τό ὁποῖο ἰδρύθηκε τό 1976. Ἐνδεικτικά ἀναφέρω ὅτι στίς μέρες τῆς δικῆς μου διακονίας ἔχει διαθέσει πέ-

ραν τών £500.000 πρὸς ἐνίσχυση Ναῶν, σχολείων καὶ ἄλλων ἱερῶν σκοπῶν. Ἐπίσης, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος προεδρεύει τοῦ Σώματος τῶν Κηδεμόνων τοῦ Trust Ἁγίος Νικόλαος.

Στὴ Διασπορά συνήθως οἱ Χριστιανοὶ γίνονται μέλη τῆς τοπικῆς Ἑνορίας-Κοινότητος καὶ πληρώνουν ἐτήσια συνδρομή, ἡ ὁποία δὲν εἶναι παντοῦ ἡ ἴδια. Δυστυχῶς μέχρι σήμερα δὲν ἔχουν ὅλες οἱ Κοινότητες Μέλη καί, ὅπου υπάρχουν μέλη, ἡ συνδρομή δὲν εἶναι ὁμοιόμορφη. Ὅπου ὑπάρχει συνδρομή, δὲν ὑπάρχει δυστυχῶς συνέπεια καὶ συνέχεια, γι' αὐτὸ καὶ ἔχουμε Διοικητικὰ Συμβούλια πού ὑπηρετοῦν γιὰ ὁλόκληρες δεκαετίες. Ἡ διοίκηση δὲν περιορίζεται μόνο στὴν ὑπαρξη τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων. Ἐχουμε ἐτήσιες Γενικές Συνελεύσεις τῶν μελῶν, σύμφωνα μέ τὸ Καταστατικὸ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Ἐχουμε τὰ Συνέδρια τῆς Παιδείας τοῦ ΚΕΣ, τὰ Συνέδρια τῶν Βοηθητικῶν Ἀδελφοτήτων, τὰ Κληρικολαϊκὰ Συνέδρια, τίς Περιφερειακές Συνεδρίες, οἱ ὁποῖες εἶναι κοινές καὶ συμμετέχουν ἀντιπρόσωποι ὅλων τῶν Ἐπιτροπῶν, οἱ ἱερεῖς καὶ Διάκονοι καὶ οἱ Κηδεμόνες. Συνάξεις ἐτήσιες τῶν Κληρικῶν, τακτικές Συνάξεις τῶν Ἐπισκόπων, τίς Συνάξεις Κληρικῶν, οἱ ὁποῖοι μελετοῦν τὰ διάφορα ζητήματα τῆς διακονίας μας, ὅπως εἶναι τὸ κήρυγμα, γραπτὸ καὶ προφορικὸ, ἡ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας στό ραδιόφωνο καὶ διακονία, ὅπως τὰ: Νοσοκομεῖα, οἱ φυλακές, οἱ φοιτητές, ἡ οἰκογένεια.

Ἡ ἐκπροσώπηση τῆς Ἐκκλησίας μας σέ διάφορους Ὄργανισμούς. Τέτοιοι ὅργανισμοὶ εἶναι πολλοὶ καὶ ποικίλοι. Ἐπιδίωξη τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς εἶναι νά δινοῦμε τὸ παρόν μας καὶ νά συμμετέχουμε σέ Ἐκκλησίες καὶ Ὄργανισμούς κοινῆς ὠφελείας. Τέτοιοι Ὄργανισμοὶ-Συμβούλια εἶναι:

Οἱ Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, οἱ Ὄργανισμοὶ Βρετανικῶν Ἐκκλησιῶν, Χριστιανοὶ καὶ Ἰουδαῖοι, οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Λονδίνου, Χριστιανοὶ-Ἰουδαῖοι-Μουσουλμάνοι καὶ ἄλλες Θρησκευτικές Κοινότητες, οἱ Ἐκκλησίες καὶ οἱ Δῆμοι, οἱ Ἐκκλησίες καὶ ἡ Ἀστυνομία, οἱ Ἐκκλησίες καὶ ἡ Πολιτεία.

Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ καὶ οἱ σχέσεις της μέ τίς ὑπόλοιπες Ἐκκλησίες καὶ Ἐκκλησιαστικές Κοινότητες τῆς χώρας:

1) Ἀγγλικανοί. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων εἶναι καὶ Ἀποκρίσάριος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τὸ Παλάτιον τοῦ Lambeth, ὅπου ἡ ἐπίσημη κατοικία τοῦ Ἀγγλικανοῦ Ἀρχιεπισκόπου τοῦ Canterbury. Γι' αὐτὸ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος συνεργάζεται στενά μετὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἀγγλικανικῆς Κοινωνίας καὶ τῶν ὀργάνων της γιὰ διάφορα ζητήματα κοινοῦ ἐνδιαφέροντος, ὅπως εἶναι οἱ σχέσεις τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἄλλα ζητήματα πού παρουσιάζονται στὴ ζωὴ τῆς

χώρας. 2) Ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία 3) Οἱ Μεθοδιστές 4) Οἱ ἄλλες Ἐκκλησιαστικές Κοινότητες τῆς χώρας.

Ὅπως ὅλοι ἀντιλαμβάνεστε, ἡ ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων, ἡ ὁποία παροικεῖ εἰς τὸ Ἠνωμένο Βασίλειο καὶ τὴν Ἱρλανδία ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ Ἑλληνες προερχομένους ἀπὸ τὴν Μεγαλόνησο Κύπρο καὶ τὸν ὑπόλοιπο ἐλληνικὸ ἔθνος. Ὅμως, στοὺς κόλπους της περιλαμβάνει καὶ πολλοὺς ἄλλους Ὁρθόδοξους Χριστιανούς. Αὐτοὶ προέρχονται εἴτε ἀπὸ Ὁρθόδοξες χώρες, ὅπως εἶναι οἱ Οὐκρανοί, οἱ Πολωνοί, οἱ Λετονοί, εἴτε εἶναι προσήλυτοι, ὅπως Ἀγγλοι, οἱ ὁποῖοι ἐγιναν δεκτοὶ ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ σιγά-σιγά συνέπηξαν δικές τους Κοινότητες, οἱ ὁποῖες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι ἀγγλόφωνες, γι' αὐτὸ σήμερα ἔχουμε 15 ἄλλους κληρικούς καὶ ἓναν Ἐπίσκοπο, τὸν γνωστὸ θεολόγο καὶ συγγραφέα Κάλλιστο Ware. Στὴ χώρα αὕτῃ σήμερα διαμένουν Ὁρθόδοξοι ἀπὸ τὴ Ρωσία, τὴ Σερβία, τὴ Ρουμανία, τὴ Βουλγαρία, τὴν Οὐκρανία, τὴ Γεωργία, τὴ Λευκορωσία, τὴ Φιλανδία, τὴν Ἀλβανία καὶ τίς χώρες τῆς Μέσης Ἀνατολῆς. Ἰδιαίτερα μετὰ τὴν κατάρρευση τῶν Σοβιέτ χιλιάδες ἄνθρωποι ἀπὸ αὐτές τίς χώρες ἐγκαταστάθηκαν στό Ἠνωμένο Βασίλειο καὶ τὴν Ἱρλανδία.

Προβλήματα

Ἀπὸ τὴν ἱδρυση τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς μέχρι σήμερα ἔχουν παρέλθει σχεδὸν τρεῖς γενεές. Γι' αὐτὸ καὶ διαμορφώνεται μιά νέα κατάσταση, ἡ ὁποία δημιουργεῖ νέα προβλήματα, ὅπως εἶναι ἡ ἀφομοίωση, ἡ ἀπομάκρυνση καὶ ὁ ἀποχρωματισμὸς πολλῶν, κυρίως ἀπὸ τὴ νέα γενεά. Σ' αὐτὸ συμβάλλουν πολλοὶ παράγοντες, μετὰξὺ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ οἱ μικτοὶ γάμοι. Ἐχοντας ὅλα αὐτὰ κατὰ νοῦ ἀντιλαμβάνεστε ὅτι τὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας γίνεται πῶς δύσκολο, πολὺ πλοκο, ἀν μὴ τι ἀδύνατο, γιατί δημιουργεῖται ἀπόσταση ἔννεκα τῆς γλώσσας, τῆς παιδείας καὶ τῆς ἀπομάκρυνσης καὶ τῆς ἀποχῆς ἀπὸ τὴ ζωὴ τῆς τοπικῆς Κοινότητος πολλῶν Ὁμογενῶν. Συνεπῶς καθίσταται δύσκολη ἡ ἐπικοινωνία, ἡ ἐκπαίδευση καὶ ἡ ποιμαντικὴ φροντίδα. Τὰ υπάρχοντα Ἑλληνικὰ καὶ Κατηχητικὰ Σχολεῖα εἶναι σχολεῖα προαιρετικὰ καὶ λειτουργοῦν, συνήθως, κάτω ἀπὸ ἀντίξοες συνθήκες στέγασης, λειτουργικῆς δομῆς, διδακτικοῦ προσωπικοῦ, οἰκονομικῆς δυσκολίας, καὶ πολλὰς φορὲς ἀνεπάρκειας ὁμαλῆς λειτουργίας τους.

Καταλαβαίνετε, λοιπόν, τίς δυσκολίες πού ἀντιμετωπίζει ἡ ὁργανωμένη τοπικὴ Κοινότητα-Ἑνορία, ἡ ὁποία λειτουργεῖ ἐκ τῶν ἐνόντων. Ἡ διοίκηση ἀποτελεῖται ἀπὸ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐθελοντές καὶ πολλὰς φορὲς δὲν ἔχουν τὴν ἀνάλογη παιδεία καὶ πείρα καὶ δύναμη ψυχῆς γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσουν σωστά καὶ μακροπρόθεσμα τὴν ἐθελοντικὴ διακονία τους.

Ἔχουν ὅμως πίστη καί ἀγάπη πρὸς τὴν Ἐκκλησία καί πνεῦμα κοινῆς ὠφελείας, γι' αὐτὸ καί προσέφεραν καί προσφέρουν ἀνεκτίμητες ὑπηρεσίες στοὺς Ναοὺς καί τὰ Σχολεῖα. Εὐτυχῶς τὰ τελευταῖα χρόνια πολλοὶ νέοι καί μορφωμένοι ἄρχισαν νὰ πλαισιώνουν τοὺς Ναοὺς καί τὰ Σχολεῖα.

Οἱ πλεῖστοι τῶν κληρικῶν, οἱ ὁποῖοι ὑπηρετοῦν εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν, προέρχονται ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καί τὴν Κύπρο, δὲν εἶναι κυρίως ἐνῆμεροι γιὰ τὸν τρόπο ζωῆς καί δὲν ἔχουν γνώση τῶν προβλημάτων τοῦ Ποιμνίου. Πολλές φορές ἀγνοοῦν τὴ γλῶσσα τοῦ τόπου καί γι' αὐτὸ τὸ ἔργο τους γίνεται δυσκολότερο, ἂν μὴ τί ἀδύνατο. Ὑστερα, οἱ κληρικοὶ ἔχουν νὰ ἀντιμετωπίσουν εὐρεῖα προβλήματα καί διακονίες, ὅπως εἶναι ἡ Θεία Λειτουργία, τὸ Ἑλληνικὸ καὶ Κατηχητικὸ Σχολεῖο, ἡ προστασία τῶν κτιρίων, ἡ ποιμαντικὴ φροντίδα μικρῶν καί μεγάλων καί τὰ ἄλλα ποικίλα προβλήματα πού ἐγείρονται μέ τίς σχέσεις πού πρέπει νὰ ἔχουμε μέ τίς ἄλλες Ὁμολογίες καί Ἐκκλησιαστικές Κοινότητες τῆς χώρας. Καταβάλλεται προσπάθεια γιὰ τὴν ἐπιστράτευση νέων, οἱ ὁποῖοι εἶναι γεννημένοι καί μεγαλωμένοι σ' αὐτὴ τὴ χώρα, γιὰ νὰ γίνουν κληρικοὶ καί νὰ διακονήσουν στοῦ μέλλον τὴν Ἐκκλησία.

Εὐρισκόμαστε συνεπῶς σέ ἐξέλιξη καί πορεία, γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ ἀνταποκριθοῦμε στὰ πολλὰ προβλήματα πού ἀντιμετωπίζει ἡ διακονία μας προκειμένου νὰ διαφυλάξουμε τὴν παράδοση, νὰ τὴν μεταλαμπαδεύσουμε στοὺς νεώτερους, νὰ συγκρατήσουμε τὸ Ποίμνιο μέσα στὰ πλαίσια τῆς Ὁρθόδοξης πίστεως. Συγχρόνως νὰ τοῦ ἐμφυσήσουμε τὸν σεβασμὸ, τὴν ἀγάπη καί τὴν ἐμπιστοσύνη τοῦ πρὸς τίς μεγάλες ἀξίες πού περικλείει ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καί Παράδοση μέ τὴν λατρεία, τὴν ὕμνολογία καί τὰ κείμενα τῆς Παλαιᾶς καί Καινῆς Διαθήκης καί τὴ Θεία Λειτουργία καί τίς ἄλλες Ἀκολουθίες καί ἐορτές καί πανηγύρεις πού συναποτελοῦν τὴν πλούσια Παράδοσή της, τὴν ὁποία στὴν πράξη καθημερινά ἀναζωντανεῦει καί παριστάνει ἡ Ὁρθόδοξη λατρεία καί ζωή. Γι' αὐτὸ καί ἐπιβάλλεται ὅπως συνεχῶς καλλιεργοῦμε τὴν ἐκκλησιαστικὴ Παιδεία ἡ ὁποία εἶναι καταχωρημένη εἰς τὰ λειτουργικά βιβλία τῆς Ἐκκλησίας καί τὴν μακραίωνη Ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ μας.

Ὅμως, σήμερα βρισκόμαστε πρὸ ἐνός μεγάλου διλήμματος, μπροστὰ σέ μιὰ μεγάλη πρόκληση σχετικὰ μέ τὴ χρῆση τῆς γλώσσας εἰς τὴ Θεία Λειτουργία. Τὰ παιδιά καί τὰ ἐγγόνια μας δὲν γνωρίζουν καλῶς τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα, πολὺ δέ περισσότερο τὴ λειτουργικὴ τοιαύτη. Γι' αὐτὸ καί εἰς τὴ Θεία Λειτουργία καί τίς ἄλλες τελετές καί τὰ μυστήρια - ὅπως εἶναι ἡ βάπτισις, ὁ γάμος, ἡ κηδεῖα καί αὐτὴ ἀκόμα ἡ Θεία Λειτουργία - ἐπιβάλλεται νὰ

γίνεται χρῆση καί τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσας. Γι' αὐτὸ ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ ἄρχισε ἓνα τεράστιο μεταφραστικὸ ἔργο προκειμένου νὰ δώσει σέ δύο γλῶσσες τὰ λειτουργικά μας κείμενα. Ἦδη, ὅπως πολλοὶ θὰ γνωρίζετε, μεταφράστηκε καί ἐκυκλοφόρησε ἡ Θεία Λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρός ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου σέ 20.000 ἀντίτυπα καί «Τὸ Προσευχητάριο τοῦ Ὁρθοδόξου Χριστιανοῦ». Τὴν δαπάνη τῆς ἐκτύπωσης τῆς Θείας Λειτουργίας ἀνέλαβε τὸ Ἰδρυμα Ἀναστασίου Λεβέντη, τοῦ δὲ προσευχηταρίου τὸ ἴδιο Ἰδρυμα μαζί μέ τοὺς Ὁμογενεῖς κ. Νικόλαο Σ. Λαϊμό, καί τοὺς συνεργάτες του. Τῇ δὲ μετάφραση ἐξέπληνσε ὁ εὐπαίδευτος καί ἐλληνομαθὴς Ἀρχιμανδρίτης Ἐφραίμ Lash. Τὴν ἐκδοσὴ ἀνέλαβε τὸ τυπογραφεῖο τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης (OUP). Συνεχίζεται δὲ ἡ μεταφραστικὴ ἐργασία τῶν λειτουργικῶν κειμένων ἀπὸ τὸν πατέρα Ἐφραίμ καί ἐλπίζουμε ὅτι σύντομα θ' ἀρχίσει ἡ ἐκτύπωση καί κυκλοφορία τους. Προσδοκοῦμε δὲ ὅτι ἡ Ὁμογένεια, οἱ γονεῖς, οἱ πιστοὶ καί οἱ εὐποροὶ Ὁμογενεῖς (ὅπως καί οἱ κατὰ τόπους Κοινότητες) θὰ τὰ ἀγκαλιάσουν μέ ἀγάπη καί στοργή καί θὰ συνεισφέρουν οἰκονομικά γιὰ τὴν κάλυψη τῶν δαπανῶν καί τὴ διάδοση τῶν ἐκδόσεων αὐτῶν.

Ἀνέφερα προηγουμένως γιὰ τὴν Παιδεία, δηλαδὴ γιὰ τὴν σταυροφορία πού ἔχει ἀναλάβει αὐτὴ ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της τὸ 1922, καί συνεχῶς ἀγωνίζεται γιὰ τὴν Ἑλληνορθόδοξη παιδεία καί τὴν προσπάθεια νὰ ἱδρῦσει ἡμερησία σχολεῖα. Ἦδη ὁ ἀείμνηστος προκάτοχός μου, Γερμανὸς Στρινόπουλος, ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ἀφίξεώς του συνέβαλε εἰς τὴν ἰδρυση τοῦ πρώτου ἀπογευματινοῦ-σαββατιανοῦ σχολείου εἰς τὸν Ἱερό Καθεδρικό Ναὸ Ἁγίας Σοφίας Λονδίνου. Ὁ ἴδιος πρωτοστάτησε στὴν σύμψηξη τῆς φιλεκαπαιδευτικῆς Ἑταιρείας γιὰ τὴν ἰδρυση ἡμερησίου σχολείου. Τὴν ἴδια σκέψη καί προσπάθεια ἀνανέωσε κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ὅταν κάλεσε τὴν ἐνταῦθα διαβιοῦσα Ὁμογένεια (1943) νὰ ἐπιδιώξει τὴν ἰδρυση ἡμερησίου σχολείου. Οἱ προσπάθειες αὐτές, βέβαια, δὲν ἐστέφθησαν ἀπὸ ἐπιτυχία γιὰ πολλοὺς λόγους. Ὅμως, τὸ 1947 ἀναδιοργανώθηκε ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Κυπριακὴ Ἀδελφότητα Λονδίνου τὸ ἀπογευματινὸ-σαββατιανὸν σχολεῖο της μέ διευθυντὴ τῶρα τὸν ἀείμνηστο Ἀντώνη Ἀγκαστινιώτη, ὁ ὁποῖος διορίστηκε ἀπὸ τὸ Συμβούλιο τῆς Ἀδελφότητος, ἤλθε ἀπὸ τὴν Κύπρο καί ἀνέλαβε τὴν διακονία του. Στὴ συνέχεια, βέβαια, μέ τὴν ἀφίξη τοῦ νέου κύματος μεταναστῶν, κυρίως ἐκ Κύπρου, ἀναβίωσε ἡ προσπάθεια γιὰ τὴν ἰδρυση σχολείων. Ἔτσι, σταδιακά, ἱδρύθηκαν τὰ ἀπογευματινὰ-σαββατιανὰ σχολεῖα ὅπως τὰ γνωρίζουμε σήμε-ρα.

Οἱ ὥραιες αὐτές προσπάθειες ὅμως ἀμαυρώθηκαν, ἐπισκιάστηκαν κατὰ κάποιον τρόπο ἔνεκα τοῦ ὅτι ἡ

‘Ομογένεια ἐνήργησε διαιρετικά σ’ αὐτό τό ἱερό, βασικό κεφάλαιο τῆς ζωῆς τῆς. Ἐτσι, δημιουργήθηκαν ἐκτός ἀπό τὰ σχολεῖα τῆς Ἐκκλησίας, ἐκεῖνα τοῦ Συλλόγου Ἑλλήνων Γονέων τό 1952 καί στή συνέχεια τὰ Ἀνεξάρτητα καί ὅλα αὐτά τὰ ὁποῖα γνωρίζετε ὅτι ὑπάρχουν σήμερα. Τά σχολεῖα τῆς Ὀμογένειας εὐτυχῶς ἐνοποιήθηκαν σέ πολύ μεγάλο βαθμό μέ τήν ἴδρυση τοῦ ΕΦΕΠΕ (Ἐνιαῖος Φορέας Ἑλληνικῆς Παροικικῆς Ἐκπαίδευσης). Τό σημαντικό σ’ αὐτή τήν περίπτωση εἶναι ὅτι ἡ Ὀμογένεια σήμερα ἐνεργεῖ, ὅπως σέ πολλά ἄλλα ζητήματα, ἐνωμένη καί ἀγωνίζεται νά μεταδώσει τήν παράδοση στίς νεώτερες γενεές. Ἐχει δέ συνεπικούς τά Ὑπουργεῖα Παιδείας Ἑλλάδας καί Κύπρου, τὰ ὁποῖα στηρίζουν ποικιλότροπα τήν Ὀμογένεια σέ τοῦτο τό νευραλγικό καί κεφαλαιῶδες σημεῖο τῆς ζωῆς τῆς. Σήμερα ἔχουμε δύο Ἐκπαιδευτικές Ἀποστολές, τῆς Ἑλλάδας καί τῆς Κύπρου, οἱ ὁποῖες εἶναι καλὰ ὁργανωμένες, συνεργάζονται στενά μεταξύ τους καί μαζί μέ τούς ἀποσπασμένους δασκάλους, τό ἐπιτόπιο προσωπικό καί τούς ἄλλους ἐκπαιδευτικούς πού διορίζουν οἱ κατά τόπους Κοινότητες καί οἱ Ἐκπαιδευτικοί Φορεῖς τῆς ΟΕΣΕΚΑ, τῶν Ἀνεξαρτήτων σχολείων καί αὐτῶν πού δέν εἶναι ἐνταγμένα στόν ΕΦΕΠΕ. Παρόλες τίς ἀδυναμίες καί τίς δυσκολίες πού ἀντιμετωπίζουμε στήν προσπάθειά μας γιά τήν Ἑλληνομάθεια καί Χριστιανομάθεια, ἐν τούτοις γίνεται ἕνα τεράστιο ἔργο σιωπηρά καί χωρίς πολλές τυμπανοκρουσίες γιατί ὑπάρχει ἡ θέληση, ἡ διάθεση, ὁ ζήλος καί ἡ ἀγάπη τοῦ εὐσεβοῦς Ὀρθόδοξου λαοῦ μας, ὅχι μόνο νά ἐπιβιώσει καί νά προκόψει καί νά συμβάλει θετικά εἰς τήν πρόοδο καί τήν εὐημερία τῆ δικῆς του καί τῆς δευτέρας πατρίδας του, ἀλλά καί νά διαφυλάξει τὰ χαρακτηριστικά του, νά διατηρήσει τήν Ὀρθόδοξη Χριστιανική παράδοση καί νά αὐξήσει τίς γέφυρες πού τόν συνδέουν μέ τούς τόπους καταγωγῆς του.

Στό σημεῖο αὐτό θά ἤθελα νά ὑπογραμμίσω τήν τεράστια συμβολή τῆς τοπικῆς Ἑνορίας, ἡ ὁποία, σάν ὁργανωμένη Ἐκκλησιαστική μονάδα, ἀσκεῖ τεράστιο ἔργο μέ τή Θεία Λειτουργία, τίς Ἱερές Ἀκολουθίες, τίς ἐορτές, τίς πανηγύρεις, τό κήρυγμα καί τὰ γραπτά φυλλάδια, τὰ περιοδικά καί λευκώματα, τὰ ὁποῖα εὐκαίρως καί ἀκαίρως ἐτοιμάζει καί κυκλοφορεῖ στά Ἑλληνικά καί Ἀγγλικά γιά νά τονώσει τήν πίστη, τήν παιδεία, τήν οἰκογένεια, τήν συνεργασία καί τήν πρόοδο, ἀλλά καί νά ὑπενθυμίζει τήν ἀνάγκη ὅπως ὅλοι συσπειρωθῶμε γύρω ἀπό τήν Ἑνορία, ἡ ὁποία προσφέρει τό ζεῖδωρο καί γλυκύ μέλι, μέ τό ὁποῖο τρέφεται ἡ πιστεύουσα, προσευχομένη καί λατρεύουσα Ὀμογένεια, καί διατηρεῖ ἔτσι ἀμείωτο τό ἐνδιαφέρον καί τήν ἀγάπη τῆς πρὸς τήν Ὀρθόδοξη Χριστιανική μας Παράδοση.

Τῇ ζωῇ καί τῇ δράσει τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς αὐτῆς, ἀπό τῆς ἰδρύσεώς της μέχρι σήμερα, σημάδεψαν

μερικά γεγονότα, τὰ ὁποῖα συνεχίζουν νά τήν ἐπηρεάζουν. Τό πρῶτο εἶναι ὁ Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, ὁ ὁποῖος εἶχε σάν ἀποτέλεσμα τήν μεγάλη μετανάστευση Ὀμογενῶν στήν Μεγάλη Βρετανία, ἡ ὁποία βέβαια μετανάστευση ἐνίσχυσε καταλυτικά τούτη τήν Ἐπαρχία τοῦ Θρόνου καί, παρά τό ἀπροετοίμαστο αὐτῆς, κατόρθωσε νά ὁργανώσει τούς πιστούς καί νά τούς προσφέρει κάθε δυνατή ποιμαντική, κοινωνική καί ἐκπαιδευτική βοήθεια.

Τό δεύτερο γεγονός ἦταν ὁ ἀπελευθερωτικός ἀγώνας τς ΕΟΚΑ ἐναντίον τῆς Βρετανικῆς Ἀποικιοκρατίας. Ὁ ἀγώνας αὐτός εἶχε σάν ἀποτέλεσμα, πρῶτον νά ψυχράνει τίς σχέσεις τῆς φιλοξενούσης χώρας, τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου δηλαδή, καί τῆς Κύπρου καί τῆς Ἑλλάδας. Καί εἶχε ὁ ἀγώνας αὐτός ἀντίκτυπο στή ζωὴ τῶν νεομεταναστῶν, οἱ ὁποῖοι κατά χιλιάδες ἄρχισαν νά κατακλύζουν τό Ἡνωμένο Βασίλειο. Ὅπως εἶναι γνωστό, ὁ ἀντιαποικιακός ἀγώνας τῶν Κυπρίων ὁδήγησε στήν ἐλευθερία τῆς Νήσου καί τήν ἀνακήρυξή τῆς σέ Δημοκρατία τήν 16η Αὐγούστου 1960, μέ πρῶτο Πρόεδρο αὐτῆς τόν τότε Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου ἀείμνηστο Μακάριον Γ’.

Τό τρίτο γεγονός, τό ὁποῖο σημάδεψε τή ζωὴ τοῦ Ἀποδήμου καί συνεχῶς τόν ἀπασχολεῖ καί τοῦ ἀπορροφᾷ μεγάλο μέρος τῆς δραστηριότητος καί τοῦ δυναμισμοῦ του, εἶναι ἡ τουρκικὴ εἰσβολή, ἡ ὁποία ἔλαβε χώρα τό Σάββατο, ἐορτῇ τοῦ Προφήτου Ἡλία τοῦ Θεσβίτη, τήν 20ῇ Ἰουλίου 1974. Ἡ εἰσβολή, ἐκτός τοῦ ὅτι εἶχε κατακλυσμαῖες συνέπειες γιά τή νεοσύστατη Δημοκρατία τῆς Κύπρου καί κινδύνεψε τήν κατάρρευσή της, εἶχε σάν ἀποτέλεσμα τή διχοτόμηση τοῦ νησιοῦ, τήν ἐκρίζωση καί τόν ἐκτοπισμό 200.000 κατοίκων ἀπό τίς πατρογονικές τους ἐστίες. Εὐτυχῶς πολλοὶ Ὀμογενεῖς βρῆκαν καταφύγιο εἰς τό Ἡνωμένο Βασίλειο καί ἔτσι κατά κάποιον τρόπο μπολιάστηκε ἡ Ὀμογένεια μέ νέους μετανάστες. Τό Κυπριακὸ ζήτημα ὕστερα ἀπὸ τήν τουρκικὴ εἰσβολή περιεπλάκη περισσότερο, δέν λύθηκε, καί γι’ αὐτό τό λόγο δικαιολογημένα ἡ Κυπριακὴ πολιτεία σὺν τοῖς ἄλοις ἐπεστράτευσε τούς Ἀποδήμους γιά νά βοηθήσουν εἰς τήν ἀνακούφιση τοῦ τόπου καί προπάντων εἰς τήν ἐξασφάλιση φίλων γιά νά συμβάλουν στήν ἐπίλυση τοῦ Κυπριακοῦ ζητήματος. Γι’ αὐτό μέχρι σήμερα πολλές ἀπὸ τίς δραστηριότητες τῆς Ὀμογένειας ἔχουν σάν κέντρο ἀναφορᾶς τό Κυπριακὸ ζήτημα. Νομίζω ὅτι εἶναι πρέπον νά ἀναφέρω ὅτι ἡ τραγωδία τῆς Κύπρου ὕστερα ἀπὸ τήν Τουρκικὴ εἰσβολή ἐνέπνευσε τούς μετανάστες τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου νά ὁργανωθοῦν καλύτερα καί νά συνειδητοποιήσουν σέ βάθος τούς μεγάλους κινδύνους πού υπέκρυπτε αὐτὴ ἡ τραγωδία. Ἐτσι, στήν προκειμένη περίπτωση, ἐφαρμόζεται τό λόγιο «οὐδὲν κακὸν ἀμιγές καλοῦ». Ἡ χρονίζουσα ὑπόθεση ἐπίλυσης τοῦ προβλήματος τῆς Κύπρου καί ἡ ἐπανενώση τοῦ νησιοῦ κρατᾷ τήν Ὀμογένεια σέ

εργήγορη και συνεχώς την προβληματίζει και την βοηθά να παραμένει άγρυπνη και να μεριμνά και να αγωνίζεται για τη διαφύλαξη και την καλλιέργεια και των χαρακτηριστικών αλλά και των στενών σχέσεων της με τη Μεγαλόνησο και γενικότερα με τον Μητροπολιτικό Έλληνισμό.

Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια κινείται η ζωή των 'Αποδήμων και η 'Αρχιεπισκοπή, με τις Κοινότητές της, τις 'Εκκλησίες της, τα Σχολεία της και την υπόλοιπη οργανωμένη σέ Σωματεία, Συλλόγους και άλλες 'Οργανώσεις 'Ομογένεια, πλάθει τό μέλλον της. Την τελευταία τριακονταετία η νεώτερη γενεά επεδόθη εις τα γράμματα, τις επιστήμες, την τέχνη, τις επιχειρήσεις, την πολιτική. Είμαστε δέ βέβαιοι ότι η επόμενη γενεά θα αναπτύξει νέες δραστηριότητες και επιτυχίες και κατ' ακολουθίαν η 'Ιερά 'Αρχιεπισκοπή θα είναι σέ θέση να συνεχίζει να προσφέρει την ποιμαντική και πατρική εκείνη κατεύθυνση και χειραγωγή, ώστε οι επόμενες γενεές όχι μόνο να παραμένουν άφροισμένες εις την παράδοση, αλλά και να αποβούν σημαντικοί παράγοντες στή ζωή της δεύτερης αυτής πατρίδας τους. Έχουμε την ιερή έλπιδα ότι οι επόμενες γενεές θα καλλιεργήσουν σέ βάθος τα γράμματα, τη θεολογία και την εκκλησιαστική παράδοση και λατρεία. Καταβάλλονται δέ συντονισμένες προσπάθειες για να αναβαθμιστεί η Παιδεία και η Χριστιανική κατήχηση και διδασκαλία και η προσφορά του 'Ιεροῦ Κλήρου αλλά και των λαϊκών Αρχόντων πού διαφεντεύουν τά κοινά. Η εκπαίδευση στελεχών για την 'Εκκλησία είναι βασικό αίτημα αλλά και υποχρέωση και καθήκον μικρών και μεγάλων. Έχουμε έμπιστοσύνη ότι θα έχουμε την έντονη συμπαράσταση και την προσευχή όλων, αλλά και την ένεργομένη αγάπη για την πραγματοποίηση αυτού του ιεροῦ και πάντοτε επίκαιρου στόχου.

Στό σημείο αυτό, λαμβάνω την ευκαιρία πρώτα να ευχαριστήσω όλους εκείνους οι οποίοι με την ένεργουμένη αγάπη τους, την ευλάβεια, την πίστη, τόν τακτικό εκκλησιασμό, τη γενναιοδωρία και τό ανύσταχτο ενδιαφέρον για τά κοινά, συνέβαλαν καταλυτικά εις την όργάνωση των κατά τόπους 'Ενοριών, έμερίμνησαν για την αγορά, τόν ιεροστολισμό και την συντήρηση των 'Εκκλησιών. Έφρόντισαν για τη λειτουργία και πρόοδο των νυχτερινών και ημερησίων σχολείων και την άγρυπνη φροντίδα τους για την πρόοδο και προβολή της 'Ορθοδοξίας εις την χώρα αυτή κι έτσι προσέφεραν και προσφέρουν άνυπολόγιστης αξίας ένίσχυση στό έργο της 'Αρχιεπισκοπής μας. Σάν 'Ορθόδοξη 'Εκκλησία είμαστε η τέταρτη αριθμητικά 'Εκκλησία ύστερα από την 'Αγγλικανική, τη Ρωμαιοκαθολική και την Μεθοδιστική, γι' αυτό όλες οι Δημόσιες αρχές, οι 'Εκκλησίες και οι 'Εκκλησιαστικές κοινότητες και ομάδες περιβάλλουν την 'Ορθόδοξη 'Αρχιεπισκοπή μας με ιδιαίτερη αγάπη και εκτίμηση

και άναμένουν αλλά και διακαώς έλπίζουν ότι θα αναβαθμίζουμε συνεχώς την προσφορά για τό γενικό καλό, για την προστασία της ειρήνης και της ασφάλειας και την άνανέωση της Χριστιανικής πίστης και παράδοσης σ' αυτή τη χώρα, η οποία έδέχθη τόν Χριστιανισμό ένωρίς, από τούς 'Αποστολικούς χρόνους, και συνεχίζει μέχρι σήμερα παρά τις αντίξεις συνθήκες του σεκιουλαρισμού και του άποχρωματισμού, ό όποιος τείνει να καταστρέψει αυτά πού οι αιώνες οικοδόμησαν σ' αυτή τη χώρα με τόσες θυσίες και τόσους άγώνες πνευματικούς από μέρους του βρετανικού λαού, του οποίου κι η δική μας 'Ορθόδοξη 'Εκκλησία άποτελεί σήμερα αναπόσπαστο μέρος.

Πρίν κλείσω αυτή τη σύντομη έκθεση γύρω από την ιερή θυγατέρα του Οικουμενικού μας Πατριαρχείου, θα ήθελα να προσθέσω τά πιό κάτω σχετικά με τά οικονομικά ζητήματα και των κατά τόπους 'Εκκλησιών μας, αλλά ειδικότερα της 'Αρχιεπισκοπής.

Έν πρώτοις θέλω να τονίσω ότι οι Ναοί και τά άλλα κοινοτικά 'Ιδρύματα, τά Σχολεία και η 'Αρχιεπισκοπή είναι αὐτοσυντήρητα. Η δύναμή μας είναι ό εύσεβής λαός μας, ό όποιος συντρέχει την 'Εκκλησία ποικιλότροπα και έμπισθώνει και τούς κληρικούς και τούς δασκάλους και τούς βοηθούς της 'Εκκλησίας και προπάντων προγραμματίζει την αγορά, τόν ιεροστολισμό και την αναβάθμιση της 'Εκκλησιαστικής μας ζωής σ' αυτή τη χώρα. Σήμερα η 'Αρχιεπισκοπή και μερικές Κοινότητες έχουν τεράστια χρέη γιατί αγοράσαν περιουσίες, για να στεγάσουν και να προωθήσουν τά εκπαιδευτικά και κοινοτικά προγράμματα και για να επιδιορθώσουν τά ιδιόκτητα κτίριά τους. Κατά μερικούς ύπολογισμούς τούτα τά χρέη άνέρχονται σέ 3 έκατομμύρια λίρες.

Έλπίζουμε όμως και προσδοκούμε ότι οι πιστοί, με τη γενναιοδωρία πού τούς διακρίνει, αλλά και οι 'Άρχοντες, οι 'Ιερείς και οι κατά τόπους 'Επίτροποι θα εργασθοῦν άοκνα για την εξόφληση των όφειλομένων χρεών. Έτσι οι Κοινότητες, έλευθερωμένες από τό βάρος του χρέους, θα επιδοθοῦν σέ άλλα έργα πρὸς δόξαν του Κυρίου ημών 'Ιησού Χριστού και πάντων ημών και ύμών, οι οποίοι κατά χιλιάδες είμαστε στρατευμένοι για την εύρυθμη, όμαλή, ειρηνική και συνεχή πρόοδο της 'Εκκλησίας και του λαού μας σέ τούτη την εύλογημένη και εύνομούμενη χώρα πού ζούμε και προσδεύουμε και συνεχίζουμε να φτιάχνουμε τό μέλλον μας.

Η 'Εκκλησία στή Διασπορά άσκει έργο έθναρχικό και ένοποιόν και άγκαλιάζει υπό τās πτερύγας της όλους τούς 'Ομογενείς και όλους εκείνους οι οποίοι έθελοντικά ένετάχθησαν εις την υπηρεσία της 'Ορθόδοξης 'Εκκλησίας. Γι' αυτό τά Σωματεία και οι 'Οργανώσεις, οι 'Εκπαιδευτικοί Φορείς και η λοιπή όργανω-

μένη Όμογένεια θά πρέπει νά συνεργάζονται καί νά συμπορεύονται μέ τήν Έκκλησία γιά νά μπορέσουμε καλύτερα νά προστατεύσουμε τίς νεώτερες γενεές. Γιατί αὐτοί εἶναι τό ἀντικείμενο, ὁ ἱερός στόχος καί ἡ ἀποστολή μας. Πρέπει ἐπίσης νά ἐπαναλάβω ὅτι ἀπό τῆς ἰδρύσεώς της ἡ Ἀρχιεπισκοπή πρωτοστάτησε στό ἱερό κεφάλαιο τῆς παιδείας. Ὁ Μητροπολίτης Γερμανός ὅπως ἤδη ἀνέφερα πρῶτος συνάσπισε τήν τότε μικρή Όμογένεια σέ Φιλεκπαιδευτική Έταιρεία γιά τήν ἴδρυση ἡμερησίου σχολείου. Ἡ προσπάθεια αὕτη συνεχίστηκε κατὰ τή διάρκεια τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου ἀλλά χωρίς ἐπιτυχία. Ὁ ἐπόμενος Μητροπολίτης Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηναγόρας Καββάδας συνέχισε αὕτη τήν πολιτική καί παρά τό βάρος τῆς ἡλικίας του καί τὰ γεγονότα τοῦ Κυπριακοῦ (ΕΟΚΑ) ἔκαμε ὅτι μποροῦσε γιά τήν προώθηση τοῦ κεφαλαίου τῆς Παιδείας. Ἐκεῖνος ὅμως πού πρωτοστάτησε καί ἔβαλε τή σφραγίδα του στήν Παιδεία ἦταν ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηναγόρας Κοκκινάκης. Ἰδρυσε τό ΚΕΣ (1964) καί συνεκάλεσε τὰ πρῶτα ἐκπαιδευτικά συνέδρια στή Μεγάλη Βρετανία. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἀνοικοδομήθηκε τό πρῶτο σχολικό κτίριο παράπλευρα στό Ναό τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέα Kentish Town τοῦ Β.Δ. Λονδίνου. Καί σύντομα θέσπισε τήν ἐορτή τῶν σχολικῶν Γραμμάτων ὕστερα ἀπό δική μου πρόταση καί εἰσήγηση, καί μέ τό λόγο του καί μέ τὰ γραπτά του ποικιλότροπα ἐνίσχυσε τήν Έκκλησία καί τήν Παιδεία. Τήν ἴδια πολιτική ἀκολούθησε καί ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μεθόδιος, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ὁποῖου ἰδρύθηκε καί λειτούργησε τό Ἑλληνικό Κολλέγιο Λονδίνου, τό ἔτος 1980, καί τό ὁποῖο ἐόρτασε τὰ 25 του χρόνια πρὶν μερικές βδομάδες. Τήν ἴδια πολιτική ἀκολουθεῖ καί ὁ ὁμιλῶν, ὁ ὁποῖος ἐκτός τῶν ἄλλων ἐπεδίωξε καί ἐπέτυχε τήν ἐνοποίηση ὅλων τῶν Ἐκπαιδευτικῶν Φορέων τῆς Όμογένειας μέ τήν ἴδρυση τοῦ ΕΦΕΠΕ ὕστερα ἀπό ἐνεργό ἐπέμβαση τοῦ τότε Πρωθυπουργοῦ τῆς Ἑλλάδος Κωνσταντίνου Μητσοτάκη καί τοῦ Προέδρου τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας Γεωργίου Βασιλείου τό ἔτος 1992. Βασική ἐπιδίωξη καί ἐπιθυμία μας εἶναι ἡ ἐνοποίηση καί ἡ εἰρηνική διαβίωση τῆς Ἀποδημίας εἰς τὰ ὅρια τούτης τῆς Βιβλικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἡ ὁποία τὰ τελευταῖα 83 χρόνια κατοικοεδρεῖται εἰς τό Ἡνωμένο Βασίλειο καί ἐξ ὀνόματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ ἡμῶν Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ποιμαίνει τό ἐμπιστευθέν σ' αὐτήν λογικό Ποίμνιο.

Θά πρέπει νά ἀναφέρουμε ὅμως δι' ὀλίγων καί τὰ Κοιμητήρια, εἰς τὰ ὁποῖα ἀναπαύονται χιλιάδες Όμογενεῖς (μαζί μέ ἄλλους ἀνθρώπους) ἀπό ὅλα τὰ μέρη τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Εἰδικώτερα θά μνημονεύσω τό Πρῶτο Κοιμητήριο στήν περιοχή Norwood N.A. Λονδίνου ὅπου ὑπάρχει καί σχετικός Ὁρθόδοξος Ναός καί μεγαλοπρεπῆ Μαυσωλεῖα, στά ὁποῖα ἔχουν ταφεῖ οἱ πρῶτοι Ἕλληνες μετανάστες, ἐκ τῶν ὁποίων δια-

πρεπεῖς Όμογενεῖς κυρίως τοῦ 19ου -20ου αἰῶνα. Δεύτερον εἶναι τό παράρτημα στό κοιμητήριο στήν περιοχή Hendon Β.Δ. Λονδίνου, τό ὁποῖο, ὅπως καί τό πρῶτο, ἰδρύθηκε μέ πρωτοβουλία τοῦ Ἀδελφάτου τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἀγίας Σοφίας Λονδίνου. Τό τρίτο εἶναι στό Κοιμητήριο τοῦ New Southgate Βορείου Λονδίνου, ὅπου τὰ τελευταῖα σχεδόν 50 χρόνια ἔχουν ταφεῖ χιλιάδες Όμογενεῖς κυρίως ἐκ Κύπρου. Καί τό τέταρτο εἶναι στήν περιοχή τοῦ Kensal Green Β.Δ. Λονδίνου, τό ὁποῖο ἰδρύθηκε ἀπό τήν Κοινότητα τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέα Βορείου Λονδίνου.

Σάν κατακλεῖδα, θά ἤθελα νά ἀναφέρω αὐτό πού συνήθιζε νά λέγει καί ἀπό ἄμβωνος νά κηρύσσει ὁ ἀείμνηστος Οἰκουμενικός Πατριάρχης Ἀθηναγόρας Α' καί στή συνέχεια ὁ μακαριστός γέροντάς μου Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηναγόρας Κοκκινάκης: Δέν θά φύγουμε ἀπό αὕτη τή χώρα γιατί ἔχουμε νεκρούς. Αὐτοί δέν μᾶς ἐπιτρέπουν νά φύγουμε, γι' αὐτό καί θά μείνουμε νά τοὺς συντροφεύουμε, νά τοὺς ἐπισκεπτόμαστε, νά τελοῦμε μνημόσυνα, νά ἀνάβουμε κεριά καί νά τοὺς λιβανίζουμε καί νά περιποιούμαστε τοὺς τάφους τους. Πρέπει, συνεπῶς, νά δημιουργήσουμε τίς προϋποθέσεις γιά ἓνα καλύτερο μέλλον καί νά κτίζουμε τίς βάσεις γιά μιά καλύτερη, πῶς δίκαιη καί πῶς εἰρηνική, ἐλευθέρη κοινωνία, στήν ὁποία νά βασιλεύει ἡ ἀγάπη καί ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ. Ἀλλά συγχρόνως νά οἰκοδομοῦμε καί νά προστατεύουμε τίς γέφυρες πού μᾶς συνδέουν μέ τοὺς τόπους καταγωγῆς μας. Μέλημα δέ καί ἐπιδίωξή μας πρέπει νά εἶναι τό μέλλον, ἡ πρόοδος καί ἡ προστασία τῆς Όμογένειας ὥστε νά μείνει πιστή στήν Ὁρθόδοξη Χριστιανική Παράδοση ὅπως τήν διδάσκει καί τήν κηρύττει τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως γιά 17 ὁλόκληρους αἰῶνες καί τῆς ὁποίας στρατιῶτες καί θεματοφύλακες εἴμαστε ὅλοι ἐμεῖς, ζωντανοί καί πεθαμένοι, πλούσιοι καί φτωχοί, δίκαιοι καί ἁμαρτωλοί. Γι' αὐτό νά μὴν ὑποστείλουμε ποτέ τή σημαία τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ ἀγῶνος γιά ἓναν καλύτερο κόσμο, γιά μιά πῶς ὁργανωμένη καί προσδεύουσα Όμογένεια καί Έκκλησία, ἡ ὁποία φέρει τό βιβλικό ὄνομα Θυάτεια καί γιά τήν ὁποία ὁ Κύριος ἐσυμβούλευσε «Υμῖν δέ λέγω τοῖς λοιποῖς ἐν τοῖς Θυατείροις, οὐ βάλλω ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος πλὴν ὅ ἔχετε κρατήσατε ἄχρις οὗ ἂν ἤξω» (Αποκάλυψη, κεφ. Β, 24-25).

Εὐχαριστῶ γιά τήν ὑπομονή σας καί τήν συμπάραστασή σας εἰς τό ἔργο μας καί σᾶς εὐχομαι ὑγεία, καλά καί εὐλογημένα Χριστούγεννα, καί εὐτυχές τό Νέο Ἔτος 2006. Ἀμήν.

Τὴν ὁμιλία αὕτη ἐξεφώνησεν ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Γρηγόριος ἐν Λονδίῳ τῇ 15ῃ Δεκεμβρίου 2005, εἰς τὰ πλαίσια τῶν διαλέξεων τοῦ Ἀνοιχτοῦ Πανεπιστημίου Κύπρου.

PATRIARCHAL ENCYCLICAL ON THE OCCASION OF CHRISTMAS

"For God so loved the world that he gave his only-begotten Son, that whoever believes in him should not perish but have eternal life". [John 3:16]

Dear Brothers and Children in the Lord,

The human soul deeply feels the need to be loved. The widespread loss of meaning in life, particularly among the young, is due to the absence of love. Most of our fellow human beings are preoccupied with the pursuit of personal achievements and seek to fill the absence of love through the accumulation of material wealth, carnal pleasures and human acclaim. Yet these things do not fill the emptiness of the soul, because she seeks personal recognition - love.

Love, however, exists in God, and holds the world together. It recognises each person by name and is offered to each one in abundance. Purely out of love, God created the universe through His Word, that all may become partakers of His joy, which springs from His unifying personal love.

The first-formed human beings and their descendants up until our own day have rejected the love of the Creator towards them. They have expelled love from their hearts. They have preferred a de-personalised existence and sought their superiority and selfish satisfaction, and not the acceptance of the love offered to them and its requital. The result is the creation of competitive, hate-filled and violent societies, like those in which we live on a daily basis.

And yet, the love of God never fails, even when people reject it. In His love, God sent His only-begotten Son into the world as a man, not to judge the apostasy of the world, but that the world may be saved through Him (see John 3:17). He was, therefore, born of the Virgin Mary in a humble manger, to show that power, self-promotion and material wealth, to which things the world looks for joy and salvation, are not the true source of life and well-being. Christ came to Bethlehem to bring anew the message of God's unconditional love for humanity. For two thousand years this boundless love has been proclaimed. He came to us as a fragile and harmless child, but filled with love; and yet, despite this, He was confronted by the threat of murder at the hands of Herod, who represented a humanity which hated love, even when it is offered through the eyes of an innocent and peaceful child.

Many of today's Christians, wrongly-taught that God is a harsh judge rather than a compassionate father awaiting the return of the prodigal with love and forgiveness, have distanced themselves from the incarnate God, Jesus Christ, the Word and Light of God the Father and the consubstantial Holy Spirit of the life-giving and loving Trinity, and have thus fashioned a secular civilisation, having no hope in or genuine

love of God. They seek refuge in a substitute for the divine love, grounding their hopes in worldly power, conquest, the accumulation of wealth, human bondage, the globalisation of trade, the spreading of ungodly ideas, the disregarding and denial of death, and generally in all things which are considered to be a liberation from our fears of the dead-end that is a life without love. But, failing to find deliverance in these things, many commit suicide, rejecting life – that great gift of God to humanity.

And yet, brethren and beloved children, God's love is unquestionable and present with us. Our Lord Jesus Christ expects to be born in the heart of each one of us in order to engender there the meaning of life; that is, that we are loved by God, intended to rejoice in life in mutual love and to feel the fullness of our existence in our love and communion with Jesus Christ, the Incarnate God, and with all people and all the good things of our personal existence. "Blessed be the God and Father of our Lord Jesus Christ, who has blessed us in Christ with every spiritual blessing... even as he chose us in him before the foundation of the world, that we should be holy and blameless before him in love" [Eph. 1:3-4].

The foundation and the crown, the beginning and the end, the Alpha and the Omega of Creation, is love.

The Mystery of the manger and of the Cross, of the Birth, Resurrection and Ascension, and of every act of Christ on earth is love. The hymn chanted by the angels at Christ's Birth, "Glory to God in the highest, and on earth, peace, good will among men" is a token of their wonder at the incomprehensible love of God. Christ's longsuffering, through His crucifixion at the hands of lawless men, is not the consequence of any weakness on His part (something incompatible with His almighty power), but of His unbounded love. All of God's actions are filled with love for each human being personally.

Therefore, beloved brothers and sisters and children, let us abandon the path of secularism and let us return to repentance, to God our Father, and Jesus Christ, Who was born in a manger as our brother, Who came into the world in His love for us who have erred and are estranged from Him. His love towards us is sure. At His side, there is no fear, but forgiveness, peace and joy.

May this joy, blessing and abundant mercy be with you during these holy days of Christmas and all the days of our life to the ages of ages.

**Vartholomaeos Archbishop of Constantinople,
fervent intercessor to God for you all**

Fanarion, Christmas 2005

ENCYCLICALS OF HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS

ON OUR ENTRY INTO THE PERIOD OF THE CHRISTMAS FAST

From Tuesday, 15th November 2005, according to Orthodox Christian Tradition and church order, we enter the season of the Nativity. In a variety of ways we prepare – as individuals and as a family, as the Church and as a Christian communion – to receive the New-born Christ, to celebrate the Incarnation of the Son and Word of God, Jesus Christ our Lord.

Part of this preparation is the Christmas Fast. From the Entry of the Mother of God into the Temple of Solomon, we will begin to chant the Katavases of Christmas – those festive and captivating hymns – which nobly praise the coming of Christ into our world in the shape and form of a man in order to reconcile the human race with its Creator. “Christ is born, give glory!”

It is clear that those great events – such as the birth of Christ – which have made an impact on the life of the human race, call for special attention and preparation. Thus, for forty days before the Feast itself, we prepare for Christmas day. This preparation is spiritual and existential. We prepare in spirit, in body, in heart, in our relations with others. In this way, fasting is put into context – acquires special meaning – when the Christian struggles, like an athlete, in exercising virtue, cultivating faith, and putting philanthropy, almsgiving and forgiveness – especially the forgiveness of enemies – into practice. In this way, the Christian becomes a sharer in the spirit of the Gospel of love and humility that Christ taught us, not only by His divine word, but by His life which is perpetually revealed to the world by His Incarnation – in other words, His desire and will to become human and to share human nature with fallen and sinful man. This desire and will of Christ culminated in His Passion and Resurrection.

With this in mind, we must think and work as Christians to be able to live and enjoy the Feast and to receive in a fitting manner the Great Visitor, Jesus Christ our Lord, “born of a woman, born under the law, to redeem those under the law”, and for the human race to receive the gift of divine adoption and grace.

Within the sacred framework of our Orthodox Christian Tradition, we continue our pilgrimage, while living in the world and in this country, “as strangers and wanderers”, “as dying yet alive”, always looking with sacred trust and blessed hope to Jesus Christ, whose divine-human presence in the world we are preparing to celebrate.

Last month, we organised a conference for the Ladies’ Auxiliary Associations of our Communities. We invited

the ladies to a meeting, which included a lunch in their honour as a token of our love and gratitude for all that they offer to the philanthropic sector, to the refurbishment of the churches, and for the pains that they take for the progress of our local parishes. We also organised another meeting and, in continuation, a Conference for the Central Educational Committee of the Greek and Catechetical Schools belonging to the Archdiocese, with the active participation of school committee members, teachers and educational staff, priests, friends and patrons of Christian Hellenic Education.

At these meetings, it was made joyfully clear that the unflinching interest and desire of our people’s leaders is the preservation of Orthodox tradition in this blessed country, where we have set up churches and educational institutes so that we may keep alight the torch of faith and the Gospel of Christmas which, by the grace of God, we are getting ready to celebrate in forty days’ time.

With these thoughts I greet you all, young and old, men and women, rich and poor, all members of the sacred and biblical Archdiocese of Thyateira which, this month, had the blessed privilege to receive His All-Holiness and the leader of our Church, Vartholomaeos. The Oecumenical Patriarch was invited by the world-famous London School of Economics where he spoke about the future of religion and, in particular, about Christianity in Europe in an ever-changing world. Naturally, the Oecumenical Patriarch assured his listeners that Christ, the Gospel and the Church of God are here today and tomorrow and forever to enlighten humanity, to guide and sanctify humankind so that man may pursue his eternal goal and remain devoted to the Message of Christmas.

To our Lord Jesus Christ, God the World, Who was incarnate of the Holy Spirit and the Virgin Mary and came into the world, belongs the glory and the kingdom and boundless mercy to the ages of ages. Amen.

London, November 2005

FOR THE FEAST OF CHRISTMAS

Beloved and Cherished Children in the Lord,

“Heaven and earth have been made one today, now that Christ is born. Today God has come upon earth, and humanity gone up to heaven. Today for humankind the One who by nature is unseen is seen”. [Christmas Hymn]

Our Mother, the Church, invites us once again to celebrate the coming of Christ into the world. We commemorate the Mystery of the birth of Christ, the God-man Who, being born "from the Holy Spirit and the Virgin Mary", entered the history of the human race in the shape and form of a man, in order to unite heaven and earth, bring peace to the world, and reconcile and make manifest the love and providence of God toward the human race.

Christmas is the Feast of peace and joy. It is the Feast of family and all society, because a new and unique hope is born within Creation. The Son of God becomes the son of man. God intervenes directly in the affairs of this world to bridge the gap between God and humanity and to proclaim the love and philanthropy of God to the divided and confused pre-Christian world, which was under the dominion of idolatry and oppressed by the law of hypocrisy.

With His entry into the world, Christ brought it peace and freed it from the darkness of ignorance. And so, on the night of His birth, the Angels sang "Glory to God in the highest, and on earth, peace, good will among men". It is this peace and good will and inexpressible joy which Christmas proclaims, reminding us of that supernatural and universal Event which changed the course of human history. The New-born Christ unites us, holds us all together and guides us to a better world – a more just and stable society, a holier humanity – so that the Law of God may be a catalyst, so that justice and human equality may be nurtured, that the poor may be cared for, the destitute in life and those marginalized by society may be taken into consideration, that we may increase and enrich our thoughts and our care for the sick, the elderly and those in prison on account of their convictions and beliefs. Christ wants a society which receives the poor in spirit and humble in heart in accordance with His will. God's love for humanity is made manifest in a variety of ways and always extends to whole human race. Therefore, we cannot ignore the love which the Triune God shows us, nor can we separate it from the philanthropy and love which we ought to show to our fellow human beings – our brothers and sisters in the Lord.

The Event of Christmas marks the beginning of wonderful and divine adoption, which God brought to pass in the person of Christ, the God-man, within the narrow confines of time and place. Christmas is a unique event – unrepeatable, saving, universal and eternal – an event which is lived and experienced by faith in Christ. During the service of the Sacrament of Baptism, we chant "As many as have been baptised into Christ, have put on Christ. Alleluia". Each time we are given the honour and privilege of celebrating Christmas, we are reminded that we are not alone. Christ is with us. Therefore, we are called to give Him heartfelt thanks for His profound love for humanity which He showed to the sinful and fallen human race, for whose sake "He was humbly born in a cave". He appeared to the world as "the Sun of justice"

in order to set right and to heal human nature and raise us up to heaven. He abolished idolatry and led humanity to a new world where God perpetually enters into dialogue with man and directs him to the fulfillment of his eternal destination.

During these holy days, we read daily the sacred Passages from the Old and New Testaments which refer to those eminent and unique events that unfolded in Bethlehem of Judaea two thousand years ago. With compunction and piety, we chant those marvellous hymns which were written by the poets and hymnographers of the Church to immortalise the events of Christmas. Christians are ever enriched by their faith and personal experience of Christmas. Unable to remain silent, we proclaim to the ends of the earth that, "Behold, I bring you good news of a great joy which will come to all the people; for to you is born this day in the city of David a Saviour, who is Christ the Lord" [Luke 2: 10-11]. We must continue to live this joy in our lives. "God is with us, understand you nations, and submit: For God is with us". The mystical and heavenly presence of Christ is in the Church, the family, the schools, the hospitals, the charitable organisations, the offices and the centres of decision for the government of the peoples of this earth. Therefore, let us not be afraid or disillusioned when we hear of "wars and rumours of wars", when hunger and incurable diseases, calamities and natural disasters afflict and kill millions of people of every age and class. Despite all of these terrible things, which cast a shadow over the joy of Christmas, Christians believe in a God of peace, righteousness, joy and love – all of which have their source in Christ, the God-man. Therefore, brethren, with blessed hope and faith in the Divine Child, let us celebrate the coming of Him Who united heaven and earth and Who continues to increase the sacred paths which bring man closer to God and closer to his fellow human beings living on this planet.

We Orthodox Christians who live and develop in this hospitable and law-abiding country are invited to guard the spirit and strict interpretation of Christmas as the apple of our eye. During these days especially, let us take refuge in the Church. Let us pray, let us partake of the Most Pure Mysteries, let us renew our faith in the New-born Christ and let us ask Him to visit our homes and, above all, our schools and our society; to bless us, to grant us peace, to give His joy and to increase our faith so that, replenished, we may continue to worship Him, believe in Him, glorify Him and, with trust, commend our lives to Him. To our Lord, Jesus Christ, Who was born "in Bethlehem of Judaea in the days of Herod the King and Caesar Augustus", belongs the glory, the Kingdom and boundless mercy to the ages of ages. Amen.

Gregorios, Archbishop of Thyateira and Great Britain
Christmas 2005

THE HOLY SACRAMENTS

**The Greek Orthodox Youth Workshop, held on Tuesday, 27th December 2005,
at the Cathedral Church of the Holy Cross and the Archangel Michael,
Golders Green, NW London.**

Ἐρώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρεταννίας, ὑπέρτιμε καὶ ἔξαρχε Δυτικῆς Εὐρώπης καὶ Ἰρλανδίας, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητέ ἀδελφέ καὶ συλλειτουργγέ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Γρηγόριε, χάρις εἰη τῇ ὑμετέρᾳ ἱερότητι καὶ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ.

Μετά μεγίστης πνευματικῆς χαρᾶς ἐγενόμεθα παραληῖται τοῦ ὑμετέρου γνωστοποιητικοῦ γράμματος, δι' οὗ ἀνακοινοῦσθε τῇ Μητρί Ἐκκλησίᾳ τὴν σύγκλησιν νέας πνευματικῆς ἡμερίδος τῆς χριστοφιλοῦς νεολαίας τῆς καθ' ὑμᾶς ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς κατὰ τὴν κζ' τρέχοντος μηνός Δεκεμβρίου ἐν Λονδίῳ μέ τό λῖαν ἐνδιαφέρον θέμα «Τά Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας».

Ἡ ὀφειλομένη εἰς βάθος γνῶσις τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως ἡμῶν ἐκ μέρους τῶν νέων μελῶν τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ ἀσφαλές ἐχέγγυον διὰ τὴν κατὰ Θεόν πορείαν τούτων καὶ βάσιν ἀπαραίτητον διὰ τὴν θεωτικὴν προσπάθειάν των ἐν μέσῳ κόσμου ὁλονέν καὶ περισσότερον ἐκκοσμικευομένου καὶ ἀπομακρυνομένου ἐκουσίως ἢ ἀκουσίως ἀπὸ τῆς γλυκύτητος τῆς παρεχομένης ἐκ τῆς βιώσεως τῆς γνησίας Θεογνωσίας.

Ὅθεν, πατρικῶς συγχαίροντες τοῖς εὐέλπισιν Ὁρθοδόξοις νέοις τοῖς συμμετέχουσιν εἰς τό ἐν λόγῳ πολυωφελές κατηχητικόν συνέδριον, ἀπονέμομεν ἀπὸ τῆς Μητρός Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐγκάρδιον τόν Πατριαρχικόν χαριετισμόν τῆς ἡμετέρας Μετριότητος, εὐχόμενοι πλουσιόκαρπον τό ἀποτέλεσμα τῶν ἐργασιῶν τῆς συνάξεως ὑμῶν, ἥτις πρὸς τοῖς ἄλλοις θὰ συντελέσῃ ἀσφαλῶς καὶ εἰς τὴν καλλιτέραν μετ' ἁλλήλων πνευματικὴν γνωριμίαν καὶ ἀδελφικὴν σύνδεσιν τῶν μετεχόντων εἰς αὐτὴν ἐν τῇ ἐνότητι τῆς πατρῶας ἡμῶν πίστεως, ἵνα ἀποδειχθῶσι τέκνα φωτός καὶ μέλη Χριστοῦ συνεπῆ εἰς τὴν ἐκεῖσε παροικίαν.

Ἡ δὲ χάρις καὶ εὐλογία τοῦ νοητοῦ Ἡλίου τῆς ἀληθοῦς γνώσεως, τοῦ σαρκί τεχθέντος ἐν Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἴησαν μετὰ τε τῆς ὑμετέρας φιλῆς ἱερότητος καὶ μετὰ τῶν πνευματικῶν τέκνων αὐτῆς κατὰ τό ἀγχίθυρον νέον ἔτος 2006.

βε' Δεκεμβρίου κα'

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος, ἀγαπητός ἐν Χριστῷ ἀδελφός

Most Reverend Archbishop of Thyateira and Great Britain, and highly honoured Exarch of Western Europe and Ireland, beloved brother in the Holy Spirit and concelebrant of Our Humility, Lord Gregorios, may Grace and Peace from God be with your Reverence.

It was with great spiritual joy that we received your letter, by which you notified the Mother Church of the convening of a further spiritual Meeting of the Christ-loving youth of your sacred Archdiocese to be held in London on the 27th of December, to discuss the very interesting subject of "The Sacraments of the Church".

The profound knowledge of our Orthodox Faith, which the young members of the Church ought to possess, is a sure guarantee of their progress and a necessary foundation for their godly efforts in a world which, be it intentionally or inadvertently, is becoming increasingly secular and isolated from the beauty that is granted to us through the life of a genuine knowledge of God.

Therefore, as your father in God, I congratulate the promising Orthodox youth who are taking part in this beneficial and instructive Meeting, and send the heartfelt Patriarchal greetings of my Humility from the holy Great Mother Church of Christ, praying that fruitful results may come of the work undertaken by your Meeting. Amongst other things, it will surely contribute to better spiritual relations amongst you and to brotherly bonds of those participating in it in the unity of our inherited faith, that you may prove to be children of light and steadfast members of Christ in the Community there.

May the grace and blessing of the spiritual Sun of true knowledge, Who was born in the flesh in Bethlehem of Judaea, Jesus Christ our Lord, be with you and with your beloved Reverence and with all of your spiritual children during the approaching New Year 2006.

Your Beloved Brother in Christ,

Vartholomaeos, Archbishop of Constantinople

21st December 2005

ADDRESS OF HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS

AT THE GREEK ORTHODOX YOUTH WORKSHOP ON 'THE HOLY SACRAMENTS'

TUESDAY, 27.12.2005

First, I should like to welcome you all to this beautiful Temple dedicated to the Holy Cross and the Archangel Michael. We are here at a festive time, during which we celebrate the Birth of Christ and commemorate the persons and events which have changed the world and offered us a new dimension in our life and thinking as well as in our outlook about life, death and the world to come. Today, as you know, we also celebrate the feast of St. Stephen the Archdeacon and First Martyr – one who, in many ways, was a witness to the glory of God and who gave himself up for his faith and trust in Christ. In addition, he was one of the people privileged to serve in a unique way in the early life of the Apostolic Church of Jerusalem, just a few years after the death and the resurrection of our Lord Jesus Christ.

Secondly, I should like to thank the members of the Committee which has organised this Workshop and who have invited us here to discuss such an interesting and fundamental tenet of our Faith – that is, the Holy Sacraments and in particular that of Confession and Repentance and that of Marriage.

Sacrament – *Mysterion* in Greek – is something beyond our conception and understanding. In the New Testament, St. Paul speaks of the whole economy of salvation being the 'mysterion' of salvation, when he writes, "I became (the church's) servant according to God's commission that was given to me for you, to make the word of God fully known, the mystery that has been hidden through the ages and generations but has now been revealed to his saints" [Colossians 1: 25-26]. So, when we are talking about the Sacraments, we are talking about acts which have their origin in the New Testament and which offer to us the grace of God for our nourishment, for our spiritual progress, for the forgiveness of our sins, for success in our new life in Christ, and for our progress in Faith. However, they also remind us that it is only through the Grace of God that mankind can receive the blessings of the Kingdom and partake in His life.

In the Orthodox Church, it is today customary to speak of Seven Sacraments – those of Baptism, Chrismation, the Holy Eucharist, Marriage, Ordination, Holy Oil and Repentance (which presupposes Confession). However, the Church has in the past often had a broader view of what constitutes a Sacrament. In confining them to Seven, it had probably been influenced either by the Latin Church or on account of the holiness ascribed to the number 'seven'. And yet, every service is in some way a 'Mystery', giving to the Faithful the grace and comfort of our Lord Jesus Christ.

So, we are here today to examine and discuss and study two of these Sacraments – namely, Confession and Repentance and Marriage. Of these two Sacraments, the first is obligatory and is part of the progress of the existential relationship between both the individual and the Church as a whole and God. Repentance is not a static situation, it is a dynamic on-going act and condition. For this reason, in the Orthodox Church we daily recite

"Kyrie Eleison", imploring the mercy of God, His forgiveness, the remission of our sins, and His unfailing love for us all.

Needless-to-say, the Sacrament of Forgiveness and Repentance and the forgiving of sins are fundamental and essential to Christian teaching. Jesus Christ said, "Receive the Holy Spirit. If you forgive the sins of any, they are forgiven them; if you retain the sins of any, they are retained" [John 20:22]. We therefore have the authority of God not only to grant forgiveness but also to preach and demand forgiveness from Him. I am sure that the speakers will elaborate on this.

The Sacrament of Marriage is a unique institution, one which has a universal dimension. It is also rooted in the teaching of the Church, drawing from the Bible, and has been in existence from the very beginning of human creation [cf. Gen. 2:24]. It is a very popular event in the life of the family, having religious as well as social and national dimensions. For this reason, the Church blesses the union of a man and a woman and accompanies them throughout their life; since, within the institution of marriage, new families are created and a new life is made manifest to the glory of the Triune God.

Needless-to-say, contemporary thought about marriage and the family is of paramount importance since governments, thinkers, the Church and all people who in any way deal with human public affairs, again and again return to the institution of marriage. For us as Christians, marriage is a gift given to man by God to make him a sharer in the plans of redemption.

However, I have to refer to the recent upsetting tendency to 'bless' marriages between two men or two women. I am not referring to 'civil partnerships' but to the unofficial and unreconciled religious rites that have made their appearance in the last few years. Let us make it clear that when God spoke, He spoke of the blessing of the union of male and female. This orthodox thinking is universally accepted and well-known and is safeguarded in practice.

I put these few ideas before you to underline the uniqueness of the teachings of the Church regarding the Sacraments, which from time immemorial have been practiced not only within the Orthodox Church but also by other Churches, such as the Roman Catholic and the Coptic (to name but two).

I am sure that everyone will profit from this Workshop and will leave with a deeper knowledge and be more aware of the importance of the Sacraments and their unique position in Orthodox life and tradition. In this context, I sincerely thank those speakers who have given up their time to address us and stimulate our thoughts on these topics. I hope that their talks will provoke you and enliven your group-discussions, and I look forward to hearing your conclusions.

I again bid you welcome and wish you a very happy New Year and I pray for the success of this meeting.

THEOLOGY AND SCIENCE

First of all I would like to thank you for inviting me to speak this evening about Theology and Science, and for being here with us, not simply in this historic University and City of Oxford, where Theology and Science, and, we may hope, Wisdom are cultivated by so many eminent people, but also in the Ian Ramsey Centre, whose Director, Professor John Hedley Brooke, is the first holder of the Chair of Science and Religion, founded by my old friend and fellow countryman, Dr Andreas Idreos, of blessed memory.

THEOLOGY IN A SCIENTIFIC WORLD

In the Orthodox Church a bishop is ordained at the beginning of the Divine Liturgy, before the reading of the Gospel. This is because the primary task of the bishop is to proclaim and teach the Gospel, the Good News of Salvation. The bishop's role is to be a Shepherd, to guide and lead his flock along the true path, along the Way, which is Jesus Christ.

Therefore I stand before you this evening as an Orthodox bishop, not as an academic, not as a 'scientist', not even as a professional theologian. But an Orthodox bishop is a teacher, and my task is not simply to listen, but also to pass on, both to my own people, and also to any who are ready to listen, the Church's understanding of this important question of the relation between theology and science.

In the West, since the Renaissance and the Enlightenment, Science and Religion have often been thought to be in conflict, though the historical evidence does not entirely support this. Moreover many of the greatest natural scientists since the sixteenth century, right down to our own days, have been people of deep religious faith. However, we must admit, that at the present time, much of the scientific world increasingly regards religion as irrelevant, as a mere survival of a primitive pre-scientific view of the world. This is also the view of much of the media. The present conflicts between scientists and fundamentalist Christians, particularly in the United States, over 'creationism' and 'evolution' are vivid illustrations of this. It is quite wrong to suggest, as some Christians do, that the account of creation in Genesis and the modern theory of evolution, associated in particular with Charles Darwin, are two different, and competing, scientific theories about human origins, and that they should be taught side by side in school science lessons, as alternative scientific theories about creation. Such people would do well to heed the observation of one of St John the Chrysostom's contemporaries, Severianos of Gabbala, in his work *On the Creation of the World*.

Moses did not say these things as an historian, but as a prophet.[PG 56:431].

I was interested to read in Monday's Times, in an article by Sir William Rees-Mogg, some remarks made by the head of the Pontifical Council for Culture, Cardinal Paul Poupard, on this subject. I draw your attention to two sentences. The first is, 'Fundamentalists want to give a scientific meaning to words that had no scientific aim'. And the second, 'Science and theology act in different fields, each its own'.

For historical reasons the Orthodox Churches have not always been deeply involved in this debate, although some Orthodox writers have tended to display sympathy with the more fundamentalist Christians in the West. This is largely because they see the fundamentalists as defenders of Christian orthodoxy against increasing atheism and secularism. What should an Orthodox bishop say about all this?

To begin with I would like to make a general observation addressed to both believers and non-believers. To the believers I would say that too many of us seem to be content with what can only be described as an infantile understanding of religion; that we rely on what we learned as children, and do not, apparently, feel any need to have an adult knowledge and understanding of our faith. Many highly educated believers keep abreast of their own particular or professional interests, but never take up a serious work of theology. Not that this is always easy. Take a walk round any large branch of Waterstone's or Borders and have a look, not only at the amount of space devoted to religion and theology, but also at the sort of titles that are considered worth including under these headings.

To non-believers I would say something similar. Writers of letters to the serious newspapers and many of their journalists, when commenting on religious questions, often display an abysmal ignorance of theology. More seriously, some professional scientists make statements about theology which suggest that their knowledge of theology and philosophy leaves something to be desired. For example, Professor Stephen Hawking in his bestseller *A Brief History of Time*, writes that 'so long as the universe had a beginning, we could suppose it had a creator. But if the universe is really completely self-contained, having no boundary or edge, it would have neither beginning nor end. What place, then, for a creator?'[*A Brief History of Time*]. But theology does not ask the question 'How things are', but rather 'Why things are'. For theology, it makes no difference whether or not the universe had a beginning. Too often when people use the expression 'creation out of nothing', they seem to think that 'nothing' is in fact a sort of 'something' out of

which God creates. But, as King Lear said to Cordelia, 'Nothing will come of nothing'. What Christians mean, or should mean, when they say God creates *ex nihilo*, it that God is not, in the scientific sense, the explanation of the material universe. God is not part of the process of creation. The doctrine of creation *ex nihilo* is the affirmation that all that is not God, is wholly contingent. This applies, as the Creed states, to both the visible and the invisible, to the material and the spiritual. It is also to time, as St Augustine pointed out in his Confessions.

According to the biblical understanding of creation, God is the cause of all things, both visible and invisible. Science itself is to be found within God's design. For Christianity, progress is to be found not only in the scientific world – which is always teaching us new things about man and the world – but also in the theological world – where man's understanding of Divine Truth and God's will for humanity is not static, but dynamic. In and through scientific progress, we can come to a more profound understanding of the Creator, through whose Word – whose Logos – 'all things were made'. As St Basil says in his homilies on the Six Days of Creation,

If sometime, then, on a serene night, you gaze up at the ineffable beauty of the stars, you can form an idea of the creator of the universe, who has embroidered the sky with these flowers, and how, in what you see, necessity takes the form of the delightful. Again, during the day, if you consider the wonders of the day with sober thought, and from what you see, form an idea of what is invisible, you will become a hearer, fit and made ready for the fullness of this solemn and blessed theatre. [Hexaemeron 6,1]

It is with good reason that the Orthodox Church sings of St Basil in these words,

When you had meditated on the nature of what exists, and observed the instability of all things, you found the only unmoved Being, the Creator of all things, who is above being. You attached yourself to him and cast away the longing for things which are not. Intercede that we too many find divine longing, Basil, teacher of mysteries. [Vespers for 1 January, Aposticha].

There are, unfortunately, writers on our topic this evening, who ridicule Christianity, or theology in general, by assuming that it entails taking every sentence in the Bible as literally true; that Christians, as a writer in the Independent wrote recently, are committed to the belief that the story of Jonas and the whale is an historical fact. It is odd that people who are well aware, in their own disciplines, of the complexity of their subject, and who are careful not to claim expertise in other areas of science, do not hesitate to make pronouncements on theology without any serious knowledge of the subject or its methodology. In his recent book, *Science and Religion*, Professor Robert Winston writes, 'Today, as a researcher in human reproduction, I

would be viewed with askance by my scientific colleagues if I started to publish papers on engineering or heart surgery'. It is therefore somewhat surprising to find that he has no hesitation about making pronouncements of singular ineptitude on theological questions, such as, 'How do we account for the fact that the prime minister and the Queen of England both believe in a God-made-man, born of a virgin, impregnated by a ghost, who rose from the dead?' In his review of Winston's book in *The Times*, to which I am indebted for the preceding remarks, Robert Cornwell named this sort of thing 'Winston Syndrome', that is, 'a failure to recognise the intellectual integrity of disciplines outside the natural sciences.' [Sunday Times, 30.10.2005]

For example, the concept of 'creation' is different in cosmology and in theology. One of the great dangers in talking about God as Creator is to think of him as part of the process – even if a very superior part – like Paley's divine watchmaker. God is not one more 'thing'. Nor is the word 'God' a proper name. If it were, we would not translate it into our many languages. In this connection, it is worthwhile pointing out that the same is true for Judaism and Islam. In Judaism the name of God is not to be pronounced, but not the Hebrew word for God. With regard to Islam 'Allah' is not a proper name, but the Arabic word for God, and so the Arab speaking Christians of the Middle East and Malta also worship Allah. In our present situation I think we need to avoid giving the impression, to put it no more strongly, that our Muslim brothers and sisters do not worship God, but Allah. For Christianity, Judaism and Islam, God is beyond naming. This is not to deny that all three religions have different understandings of God.

In his work *On the Orthodox Faith*, Saint John of Damascus discusses various suggested etymologies of the Greek word 'theos'. In this company I do not, I imagine, need to explain that 'theos' is the Greek for 'god'! What is interesting about his suggestions is that they are all verbs indicating activity. God is known to us only in his actions, or, as Orthodox theology prefers to say, his 'energies'. And the New Testament confirms the idea, when St John writes 'God is love', or, as the old Latin hymn for Holy Week has it, 'where there is love, there is God'. Love is an activity, and it is an activity that God is known. This means that wherever true love is present, particularly in the midst of suffering and death, that is where God is present. It is in the Death of the Crucified that God is most intimately involved in the darkness and the suffering of the world. Throughout history men and women have shared in that darkness and suffering and have thereby revealed God's presence; people like Mother Teresa in the slums of Calcutta, and all those, whether believers or not, who dedicate their lives to the relief of suffering in many different ways. I think also one of this year's winners of the Nobel Prize for Medicine, the Australian, Professor Batty Marshall, who helped to prove that bacteria can survive in the stomach by infecting himself and falling sick himself.

As pure act, God cannot be pinned down, cannot be located in any particular image, and Orthodoxy has always viewed with suspicion attempts to depict the Father, though, as in Hamlet's Denmark, it is a principle frequently breached rather than observed. In traditional Orthodox iconography of the Creation, it is the Word who is depicted as creating. Michael Angelo's famous fresco of the Creation of Adam is not Orthodox. Indeed, there is a tradition of exegesis in the Fathers which holds that all manifestations of the deity in the Old Testament are manifestations of the Word, including the appearance of three men to Abraham by the oak of Mambré in Genesis 18. St Andrei Rublev's well known icon of this scene can be read as the appearance of the Word, accompanied by two angels; a reading that, in fact, fits the rest of the story much better than one which finds in the scene a manifestation of the Trinity.

When Moses asks God for his name, he receives, in Hebrew, the answer 'I am who I am' – almost 'that's none of your business'. In the Greek Bible, which is still that of the Orthodox Churches, God says, 'I am the one who is', which is not much more helpful, though perhaps slightly more philosophical.

For the Orthodox, one of the principal points of reference is the tradition as it is expressed in Holy Scripture, the Fathers of the Church and the Church's Liturgy and hymnography. It is therefore worth looking briefly at the way in which the tradition has understood these questions.

First, of all, it is worth remembering that the writers of the biblical books and the Fathers of the Church were people of their own time. They had no extraordinary knowledge of scientific matters. On the other hand, many of them were highly educated in the pagan universities of the day. St Basil and St Gregory were fellow-students of the future Emperor Julian in Athens. St John Chrysostom was a pupil of the greatest professor of rhetoric of his day in Antioch, Libanius. Indeed, it is said that when someone asked him who would succeed him as head of his School, Libanius replied, 'John, if the Christians hadn't nobbled him'. In his commentaries on the Bible, John Chrysostom uses exactly the same methods of exegesis as Libanius does in commenting on the poems of Homer.

The Fathers are not fundamentalists and there is no reason to suppose that were they alive today they would not embrace the methods of exegesis used by contemporary biblical scholars. A knife can be used to murder someone, but in the hands of a skilled surgeon it can also save a life.

I was interested to see that the Roman Catholic Bishops of Great Britain recently issued a Teaching Document on the use of Scripture in the Church, in which they explain in clear and simple language the various ways of reading the Bible. Some letter writers to *The Times* protested indignantly that the Papist bishops were once again, as in the Middle

Ages, trying to take control of the Bible and denying biblical truth. And it must be confessed that on questions of biblical truth Christians are only too often their own worst enemies.

How, then, do the Fathers understand the sacred text? Let us look at a couple of examples.

One of the greatest biblical scholars in the history of the Church was the third century teacher, Origen of Alexandria. Some of his theological ideas were, let us say, eccentric, but as an exegete he has much to teach us. In his book *On First Principles* he discusses how we should understand certain passages in the Scriptures, and he points out that there are many places where the writers clearly did not claim to be giving a literal account of things. He points out that in the first chapter of Genesis 'day' and 'night' exist before the creation of the 'sun', and even, he adds, of the 'sky'. Therefore 'day' and 'night' are not meant to be taken literally. 'Who is so ignorant, he writes, as to suppose that God planted trees in paradise, like a gardener; or that he took an afternoon walk there? In the story of the temptations of Christ in the Gospels, the writers say that the devil takes Christ to the summit of a high mountain and shows him 'all the kingdoms of the world and their glory'. But Origen points out that there is no mountain in the world from which all the kingdoms of the world are visible and that the passage is therefore not intended to be taken literally. [*De Principiis*, 4.3.1.]

In other words Origen understands that when reading a text, one must understand what is nowadays called its literary form. When the Psalmist says that the sun comes out like a bridegroom from his marriage chamber, he is not writing as an astronomer, or even a marriage counsellor, but as a poet.

In a few weeks' time, the papers will carry articles with titles like 'What was the star of Bethlehem?', and we shall no doubt be told that some ancient Chinese manuscript has shown that there was an explosion of a super nova in 6 B.C., or something similar. But how does St John Chrysostom deal with this question? He begins by imagining an objection, 'You Christians condemn astrology, and yet you say that your Saviour's birth was revealed by astrology'. Part of St John's answer is to point out that the 'star' seen by the Magi cannot have been any of the ordinary, visible heavenly bodies. The sun, moon and stars travel from East to West; this star travels from North to South – from Persia to Palestine. This star, unlike the other celestial objects, stops when the Magi do and moves on when they do. Moreover, it points out one house in a small village. If we look up at the stars, how could one of them do this? Therefore, says St John, the Star of Bethlehem cannot have been any ordinary astronomical body. He believes it was an angel appearing as a Star; and we find this idea in some of the icons of the Nativity. A modern New Testament scholar might well disagree with St John's

explanation, but the point I am making is that the Star does not obey the laws of nature as they were understood in his day, and would therefore have no need to defend the truth of the Gospel by an appeal to ordinary astronomy. The true explanation of the Star is to be found in the book of Numbers, in the prophecy of Balaam,

I will point to him, but not now; I bless him, but he does not draw near: a star shall rise out of Jacob, a man shall spring out of Israel. [Numbers 24:17 (LXX)]

You will have noticed that the Greek Septuagint, which is still the text used by the Orthodox, has 'a man shall spring out of Israel', not, as the Hebrew and most modern versions, 'a sceptre'.

In our days, we witness many scientific achievements, which help us to understand not only the natural world around us, but which also help us to understand ourselves and how the mind and body of man functions. Science has given humanity a new perspective on nature and its laws. Furthermore, science has also helped man to live a healthier life, to better understand the visible world, and to appreciate and respect the environment.

We continue to learn more about the world around us thanks to the genius of scientists. There is no need for science and theology to sit at opposite poles and to fight one another. Rather, these two sciences (for theology is also a science) should work together and complement one another, not only so that we may better understand nature, but that we may also increase our knowledge of God, who is the cause of nature.

If we look at scientific progress in the light of the Holy Spirit, which 'will lead us to all truth', then theology and science are not irreconcilable. In today's world of technology, which has profoundly influenced our whole way of life, it would be impossible to live without the discoveries of science. We only have to think of almost any area of human existence, from the internet and e-mail, to the application of genetics; from the harnessing of renewable sources of energy, to advances in microsurgery; from satellite technology, to developments in psychology and sociology to become aware of the immense debt that we owe to natural science, or, as it was once called, natural philosophy. St Ephrem the Syrian speaks of the two books that God has given us, the Bible and Nature, and St John of Damascus, at the beginning of his Exposition of the Orthodox Faith, reminds us that 'God has not left us in total ignorance. For the knowledge of God's existence has been implanted in us naturally by God'. [Expositio Fidei, 1, ed. B. Kotter, Die Schriften des Johannes von Damaskos, vol. 2 [Patristische Texte und Studien 12. Berlin: De Gruyter, 1973]]. St John was no doubt inspired by St Paul's words in the Epistle to the Romans,

Ever since the creation of the world, his invisible attributes

of eternal power and divinity have been able to be understood and perceived in what he has made. [Romans 1:20.].

And in Acts, St Paul says to the pagans of Lystra, in bestowing his goodness, (God) did not leave himself without witness, for he gave you rains from heaven and fruitful seasons, and filled you with nourishment and gladness for your hearts. [Acts 14:17.]

But does science solve our existential problems? In the face of pain, death, anxiety, calamity and war, does science ever get to the heart of the matter? In my opinion, the answer is 'no'. Science may be able to answer the question 'how?', but it can not answer the question 'why?'. The purpose of theology is to answer the second question through faith. Theology, particularly Christian theology, helps us to enrich our everyday life and to learn the value of life. Theology teaches us to see the spiritual world through the natural world. Theology lifts the human person beyond natural determinism, beyond animal nature. Theology reminds us that the physical world is imbued with God's energies, and that we are created to live in an intelligent relationship with the divine and with our fellow human beings, our neighbours. As His All-Holiness Patriarch Vartholomaeos said in a lecture to the London School of Economics a week ago, 'God is communion, koinonia'. And a little later he went on, 'Every form of community – the workplace, the school, the city, the nation, even the European Union – has as its vocation to become in its own way, a living icon of the Trinity'. Ultimately, theology teaches us to see the divine in the natural world. And uniquely, theology gives us the assurance and the hope that our life is more than finite, more than the pains and pleasures of this world. Theology is no less necessary for human life than science, and I believe it will continue to be of equal importance in times to come. Scientists must free themselves from what St Paul calls 'the folly of the wisdom of this world' [cf. 1 Corinthians 1:20-24.] and from that of the secular culture of today, and humble themselves in order to see their work and their labours through the eyes of devout believers throughout the centuries. Many of them have served in the field of theology, but many also have devoted themselves to science, without compromising their faith in God, who endows us with knowledge in order that we may understand the world around us. But God also gives us the vision with which to approach the mystery of Divinity and, like the mystics, to experience his presence, as did Moses and Elias, and all those who, in the words of Gregory of Nyssa, enter the darkness, where God dwells in unapproachable Light. [De Vita Mosis, 2:164. 1 Tim. 6:16.]

The above is the text of a lecture delivered by His Eminence Archbishop Gregorios at the Ian Ramsey Centre (Theology) in Oxford on 10th November 2005.

FROM SHAME TO GLORY

by Archimandrite Zacharias

In the beginning God made man and crowned him with glory and honour. He granted him ineffably to contemplate His Countenance, that man may know his Creator, imitate Him and increase in love and gratitude towards Him. And although Adam and Eve were naked, they wore an incorruptible spiritual garment "and were not ashamed" (Gen. 2:25).

However following the fall into the sin of ingratitude and disobedience, man does not crawl on the earth like the snake, but his intellect has been spoilt and is unable to behold "things which are not seen" and "eternal" (2 Cor. 4:18). The creature fashioned according to God's image was ashamed because it had sunk into the abyss of "the things which are seen" and "temporal" (2 Cor. 4:18), and he became the greatest wound of visible creation. Then the first formed men "knew that they were naked; and they sewed fig leaves together, and made themselves aprons" (Gen. 3:7). That is, they put on a garment of shame and "hid themselves from the presence of the Lord God" (Gen. 3:8). In other words, man was deluded and lost God's way.

Finally, so that God's pre-eternal purpose for the reasonable creation of His hands would not come to nothing, the Lord thought of a way for salvation, in His unutterable compassion and inscrutable wisdom. He came humbly as man and took upon Himself our shame, and through His glory, which no longer has "spot or wrinkle" (Eph. 5:27). He did not leave us with even a trace of shame, because as scripture says, "the reproaches of them that reproached thee fell on me" (Rom. 15:3). Desiring our healing and salvation, Christ did not spare Himself. "Instead of the joy that was set before him (He) endured the cross, despising the shame" (Hebr. 12:2). In other words, by undergoing the shame of the cross, Christ wiped away our shame and saved us. He marked out His humble path on earth, that whosoever follows it is completely healed. Of course the Lord Himself calls all sinners to repentance and those "that are sick" (Matt. 9:12). Yet repentance unto healing and salvation is inseparably linked with shame.

Christ offers Himself as the physician and healer of our souls and bodies and above all we accept His healing in the sacrament of repentance and holy confession.

Why is God's healing grace given in the sacrament of confession, by virtue of which the believer overcomes the passions and sin?

I think it is for two reasons, thanks to which man becomes true and places himself on the path of the Lord.

First, we make a real confession of the truth.

The Apostle says that "If we confess our sins, he is faithful and just to forgive us our sins, and to cleanse us from all unrighteousness. If we say that we have not sinned, we make him a liar, and his word is not in us" (1 John 1: 8-9).

Therefore, when we confess before God, above all we admit the great and universal truth that the whole race of Adam is fallen. We could say that, if there is a time when man is infallible, especially in God's sight, it is precisely when he admits his sinfulness. At that moment, he is indeed true. When he is true, then he attracts the Spirit of Truth, Which brings the believer to a deep realisation of his spiritual fall and in turn this leads him to repentance. The same Holy Spirit grants at the same time healing and justification.

Secondly, we humbly bear the shame of our fall.

Repentance and confession are the answer to God's call.

Consequently, when we confess our sins, we humbly carry our cross and follow the Lord. We confess Christ as God and Saviour. Confession of Christ, especially in a world "which lieth in wickedness" (1 John 5:19), entails shame. For this reason the Lord warns us, saying: "Whosoever therefore shall be ashamed of me and of my words in this adulterous and sinful generation; of him also shall the Son of man be ashamed, when he cometh in the glory of his Father" (Mark 8: 38). In other words, whoever denies shame for the Lord's sake, will not be saved. In another place, the Lord confirms this: "Whosoever therefore shall confess me before men, him will I confess also before my Father which is in heaven" (Matt. 10:32). It is clear that whoever confesses, and in addition undergoes shame, has access to the Father in Heaven and is saved. The shame and disgrace which we experience in this life, carrying the cross of Christ, lead to our recognition by God and are transformed into the power to save.

Why is the shame of confession transformed into spiritual strength and how can its fulfilment place someone on the path of life?

Confession places the believer on the humble path of the Lord. Christ saved us by enduring the cross

of shame. The cross is the expression of His "greater love", for the sake of which he gave himself as a sacrifice "for his friends" (John 15:13). However, in his love and desire to conform his life to the Spirit of the Lord, the believer humbly and willingly confesses. He endures a cross of shame, manifesting his sins before God and the minister of the Church. He puts himself on the Lord's path. The Lord accepts his small or great shame in confession as a sacrifice, offering in return His grace of renewal. Consequently, whoever puts himself on the way of the Lord by voluntarily bearing shame, finds that the Lord is his fellow traveller, because He is the way, as He said. However, this way is both truth and life. Therefore, the believer who journeys humbly with the Lord, is granted the grace and the state of his Great Companion. In a word, through the voluntary shame of confession, we escape the involuntary shame of the last judgement and receive God's eternal praise.

This Gospel truth becomes very clear when we examine the case of Zaccheus. This notable man bore a certain amount of shame in order to see the Lord, prophetically aligning himself with the mystery of the Lord's way, which, at that point, was leading to the cross of shame. That is why the Lord noticed him, visited his house, healed him, enlarged him "fourfold" and saved him on that same day. The word "fourfold" hints at the mystery of the Lord's cross, from which springs every enlargement of grace - both in depth and height, in length and breadth. Zaccheus found himself prophetically on the Lord's way. We can see, therefore, how Zaccheus' shame was transformed into strength, and led him to life in abundance and enlargement of grace.

The way of the Lord is overshadowed by the Spirit of the Lord. Moreover it is revealing, because it opens the mind and the heart, so that man apprehends his sin in its metaphysical dimension, as crime against the divine and Fatherly love. As the Fathers tell us, such contemplation is more valuable than beholding angels. Man then acquires prophetic self-knowledge and humility. The grace he derives inspires him with the perfect daring to bear his spiritual poverty and with filial boldness to unceasingly ascribe every justice and glory to God, but only blame to himself. He then becomes not only a disciple of the cross, but also a disciple of His blessedness. He stands in the holy presence of God. He anticipates the eternal "to-day" of the kingdom to come. "This day is salvation come to this house... for the Son of man is come to seek and to save that which was lost" (Lk. 19: 9-10).

When he confesses, the believer has all heaven and the saints supporting him in his eschatological jour-

ney. As the Lord assures, "joy shall be in heaven over one sinner that repenteth" (Lk. 15:17). This is why the priest confessor accepts the confession of the penitent with extreme attention, respect and fear. In his prayer, he strives to capture the tension of repentance in the person who has come to him, so as not to hinder the work of grace, but like a good steward of the mystery of God, to co-operate, be it but a little in his re-birth.

The term "confession" (εξομολόγησις) has a double meaning in Holy Scripture and in the hymnography of the Church. First of all it means doxology, worship, thanksgiving. Then it means confession, repentance and entreaty.

Confession is, therefore, a constant act and attitude in life. It instructs us to walk before God in thanksgiving and prayer and "perfect holiness in the fear of God" (2 Cor. 7:1, see 1 Tim. 4:4-5). By confessing, we recognize God as the author of our salvation and thank Him. Furthermore, by condemning our sin, we humbly confess that it is we only who are to blame for this and God remains for ever our benefactor, and blessed unto all ages. That is precisely why, when the Holy Spirit descends on the day of Pentecost, it teaches Christ's disciples what is the correct disposition, that is, how they should live at the same time in prayer and thanksgiving, repentance and worship. The Church confesses: "Against Thee have we sinned, O Christ our God, yet Thee only do we worship".

On the day of the Lord's second coming we shall all "stand before the judgement seat of Christ" and "every tongue shall confess to God" (Rom. 14: 10-11). In others words, on that day the sincerity of every man will be revealed. God will judge the "secrets of men" according to His Son's Gospel (Rom. 2:16), and nothing will remain "hid" or "covered" (Lk. 8: 17 and 12: 2) which will not be made known or brought to light. Even the secret desires of our hearts will be made manifest (see 1 Cor. 4: 5). Then the common and final judgement will take place. God, however, does not judge twice. If now, through repentance, we constantly put ourselves to be judged in the light of His commandments, then, according to His true promise, He will give us "a mouth and wisdom" (Lk. 21: 15), which no enemy will be able to gainsay. This means that through our voluntary condemnation in the confession of repentance, we become transparent and true. We receive the Holy Spirit and in this way we have the possibility of anticipating the involuntary and obligatory judgement of that fearful day, and of being justified by God.

Note: The above was an address given at the Greek Orthodox Youth Workshop, on "The Holy Sacraments", Tuesday, 27.12.2005

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

1. Το εσπέρας προήδρευσε Συνεδρίας της Διοικούσης Επιτροπής και των Γονέων του Ελληνικού Ορθοδόξου Ομολογιακού Δημοτικού Σχολείου "Ο Άγιος Κυπριανός", Croydon Λονδίνου.
2. Μετέβη στο Αεροδρόμιο Farnborough όπου υπεδέχθη την Α.Θ. Παναγιότητα τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίο και την συνοδεία αυτού. Αργότερα συνόδευσε τον Πατριάρχη στην Τουρκική Πρεσβεία Λονδίνου προς συνάντηση του Τούρκου Πρέσβυ, Alkin Altune. Στη συνέχεια συνόδευσε τον Πατριάρχη στο ξενοδοχείο Savoy, όπου πραγματοποιήθηκε συνάντησή του με αντιπροσώπους της Εταιρείας Ελλήνων Επιστημόνων Μ. Βρετανίας, το δε βράδυ παρεκάθησε σε Δείπνο προς τιμή του Παναγιωτάτου στην οικία του Έλληνα Πρέσβυ, Αναστασίου Σκοπελίτη.
3. Το πρωί συνόδευσε τον Πατριάρχη στη συνέντευξη που παρεχώρησε στο περιοδικό Economist και στη συνέχεια παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε προς τιμή του Παναγιωτάτου ο Αγγλικανός Επίσκοπος του Λονδίνου Dr. Richard Chartres στην οικία του. Μετά δε το Γεύμα μετέβησαν προς συνάντηση του Αγγλικανού Αρχιεπισκόπου Καντουαρίας, Dr. Rowan Williams στο Lambeth Palace. Το βράδυ παρακολούθησε την διάλεξη του Πατριάρχη στο London School of Economics και στη συνέχεια παρεκάθησε σε Δείπνο που παρέθεσαν οι οργανωτές της Διαλέξεως, δηλαδή το Hellenic Observatory και η Εταιρία Ελλήνων Επιστημόνων.
4. Το πρωί απεχαίρησε τον Οικουμενικό Πατριάρχη από το αεροδρόμιο του Farnborough.
5. Παρέστη στην κοινωνική Εκδήλωση των Οινουσιών σε κεντρικό ξενοδοχείο του Λονδίνου.
6. Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό των Αγίων Δώδεκα Αποστόλων, Hatfield, στη διάρκεια της οποίας χειροτόνησε σε Διάκονο τον Χρηστάκη Μελέκκη, στον οποίο έδωσε το όνομα Δημητριάδης, παρεκάθησε δε αργότερα σε γεύμα που παρέθεσε η Κοινότητα. Το βράδυ παρέστη στην Κοινωνική Εκδήλωση της Κοινότητας Αγίου Παντελεήμονος Harrow και Περιχώρων.
7. Τον επισκέφθηκε ο Δρ. Σωτήριος Μουσελίας, ο οποίος και παρεκάθησε σε Γεύμα στην Αρχιεπισκοπή. Το βράδυ επισκέφθηκε την Έκθεση εικόνων στο Ρουμανικό Πολιτιστικό Κέντρο του Λονδίνου.
8. Τον επισκέφθηκε ο Αντώνης Γερολέμου.
9. Το βράδυ προήδρευσε Συνεδρίας Γονέων του Ελληνικού Ορθοδόξου Ομολογιακού Σχολείου "Άγιος Κυπριανός", Croydon.
10. Τον επισκέφθηκαν δύο δημοσιογράφοι του περιοδικού "Πειραική Εκκλησία", συνοδευόμενοι από τον π. Αναστάσιο Σαλαπάτα. Το βράδυ έδωσε διάλεξη με θέμα "Εκκλησία και Επιστήμη", στο Ian Ramsey Centre στην Οξφόρδη, εις μνήμη του Δρος Ανδρέα Ιδραίου, όπου και παρεκάθησε σε δείπνο.
11. Τον επισκέφθηκαν ο Πρωτοπρεσβύτερος Κυπριανός Κωνσταντινίδης και αργότερα η Πρέσβυς της Κύπρου στην Ουνέσκο, Εντμέ Λεβέντη. Στο μεταξύ προήδρευσε Συνεδρίας των Βοηθών των Επισκόπων με τους οποίους και παρεκάθησε σε Γεύμα στην Αρχιεπισκοπή.
12. Τον επισκέφθηκε ο Γρηγόρης Χόπλαρς. Το μεσημέρι παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε προς τιμή του η κα Κούλα Λεμού. Το βράδυ παρέστη στην Κοινωνική Εκδήλωση που οργάνωσε η Φιλανθρωπική Αδελφότης του Καθεδρικού Ναού του Αποστόλου Ανδρέου, σε κεντρικό ξενοδοχείο του Λονδίνου.
13. Παρέστη στην "Ημέρα Μνήμης" που οργανώνεται ετησίως στο

Κενοτάφιο του Λονδίνου, και στη συνέχεια παρεκάθησε σε γεύμα που παρέθεσε ο Αγγλικανός Επίσκοπος του Λονδίνου.

14. Τον επισκέφθηκε η κα Αναστασία Παύλου.

15. Παρέστη στην Ευχαριστιακή Τελετή στο Westminster Abbey με την ευκαιρία της έναρξης της Ογδής Γενικής Συνόδου της Εκκλησίας της Αγγλίας και στη συνέχεια παρεκάθησε σε γεύμα στο Church House. Το βράδυ παρεκάθησε σε Δείπνο που οργάνωθηκε στο Madame Tussaud του Λονδίνου προς τιμή του Υπουργού Τουρισμού της Ελλάδος Δημήτρη Αβραμόπουλου.

17. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο π. Αναστάσιος Γιαννή με την πρεσβυτέρα του, ο Πολύβιος Πολυβίου μετά της συζύγου του, ο Φώτης Παπαφώτης, ο Χάρης Σοφοκλειδής και ο Αναστάσιος Λεβέντης.

19. Προέστη της Νεκρωσίου Ακολουθίας για την Emil Habib στον Ιερό Ναό των Αγίων Αθανασίου και Κλήμεντος, Cambridge. Αργότερα τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Μητροπολίτης Αυστρίας Μιχαήλ και ο Νικόλαος Πούλιος. Το βράδυ παρέστη στην κοινωνική εκδήλωση του Ανεξάρτητου Ελληνικού Σχολείου του Finchley σε ξενοδοχείο του Λονδίνου.

20. Τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό του Αγίου Νικολάου, Cardiff, και στη συνέχεια παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε η Τοπική Κοινότητα.

21. Ανεχώρησε αεροπορικώς για το Κίεβο της Ουκρανίας ως εκπρόσωπος του Οικουμενικού Πατριάρχη στους εορτασμούς για τα εβδομηντάχρονα του Μητροπολίτη Κιέβου Βλαδίμηρου.

22. Το πρωί επισκέφθηκε τον Μητροπολίτη Βλαδίμηρο στα γραφεία του. Στη συνέχεια επισκέφθηκε την Λαύρα και τα Σπήλαια, όπως και τον Καθεδρικό Ναό της Αγίας Σοφίας, ο οποίος από το 1934 είχε μετατραπεί σε μουσείο από τους Κομμουνιστές. Το απόγευμα έλαβε μέρος στον Εσπερινό στον Καθεδρικό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου στη Λαύρα και στη συνέχεια παρεκάθησε σε Δείπνο που παρέθεσε ο Μητροπολίτης Βλαδίμηρος.

23. Έλαβε μέρος στην Θεία Λειτουργία για τα Εβδομηντάχρονα του Μητροπολίτη Βλαδίμηρου μετ' άλλων ογδόντα ενός Αρχιερέων, προσέφερε δε στον εορτάζοντα Μητροπολίτη δώρα εκ μέρους του Οικουμενικού Πατριάρχη, μετά από σύντομη προσφώνηση. Στη συνέχεια παρεκάθησε σε γεύμα στη Λαύρα και αργότερα παρέστη σε δεξίωση στο Πολιτιστικό Κέντρο του Κιέβου.

24. Το πρωί επισκέφθηκε τις Μονές Αγίας Σκέπης και Αγίου Παντελεήμονος, το δε βράδυ παρεκάθησε σε Δείπνο που παρέθεσε ο Μητροπολίτης Βλαδίμηρος.

25. Επέστρεψε από την Ουκρανία το απόγευμα.

26. Μετέβη στην πόλη Great Yarmouth όπου τέλεσε τον Εσπερινό στον εκεί Ιερό Ναό του Αγίου Σπυριδώνος και στη συνέχεια ευλόγησε τους αραβάζους του Χαράλαμπους Ζαχαρία και της Όλγας Παπαχρήστου στο Assembly Room του Δημαρχείου της πόλης.

27. Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό του Αγίου Σπυριδώνος Great Yarmouth και αργότερα ευλόγησε τους γάμους του Nicholas Daniels και της Τίνας Ιωάννου στον ίδιο Ναό.

28. Προήδρευσε συνεδρίας στα Γραφεία της Αρχιεπισκοπής των Ιερέων που γράφουν τα Εβδομαδιαία Κηρύγματα. Αργότερα προήδρευσε Συνεδρίας της Επιτροπής της Κοινότητας Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης, Croydon, και στη συνέχεια τον επισκέφθηκαν αντιπρόσωποι της Ορθόδοξης Νεολαίας της Αρχιεπισκοπής.

29. Τον επισκέφθηκαν οι David Mc Rae και Ashley Forbes. Το απόγευμα

προέστη του Εσπερινού στον ερτάζοντα Καθεδρικό Ναό του Αποστόλου Ανδρέα, Kentish Town Βορείου Λονδίνου.

30. Προέστη της Θείας Λειτουργίας στον εορτάζοντα Καθεδρικό Ναό Αποστόλου Ανδρέα, Kentish Town Βορείου Λονδίνου, και στη συνέχεια παρέκάθισε σε γεύμα που παρέθεσε η Κοινότητα.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1. Τέλεσε τον Αγιασμό στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής. Στη συνέχεια τον επισκέφθηκαν διαδοχικά οι Αριστείδης Δημόπουλος, Γεώργιος Βικεντίου και Ιωάννα Πιπερίδου, και ο Σπυρίδων Μπάκας. Το βράδυ τέλεσε Αγιασμό στην οικία της Μαρίας Habib, όπου και παρέκάθισε σε Δείπνο.

2. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά η Γενική Πρόξενος της Ελλάδος, Μαρία Θεοφίλη, η Σαββούλα Φιλιππίδη, και ο Νίκος Νικολάου. Το βράδυ παρέστη στην Κοινωνική Εκδήλωση που οργάνωσε ο Σύνδεσμος Ιονίων σε κεντρικό ξενοδοχείο του Λονδίνου.

3. Τον επισκέφτηκε ο Σάββας Πατσαλοσαββής. Στη συνέχεια τέλεσε τη βάπτισμα της Ισαβέλας-Mandy, θυγατρός του ζεύγους Κωνσταντίνου και Χριστίνας Λογοθέτη, στον Καθεδρικό Ναό της Αγίας Σοφίας Λονδίνου.

4. Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον εορτάζοντα Ιερό Ναό Αγίων Βαρβάρας, Φανουρίου και Αγ. Παύλου, Southend-on-Sea, όπου και παρέκάθισε σε Γεύμα. Το βράδυ παρέστη σε εκδήλωση που οργάνωσαν οι Κυπριακές Τηλεπικοινωνίες (CYTA) σε κεντρικό ξενοδοχείο του Λονδίνου.

6. Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον εορτάζοντα Καθεδρικό Ναό του Αγίου Νικολάου Shepherd's Bush, όπου και παρέκάθισε σε Γεύμα.

7. Προέστη Μνημοσύνη για την Αριέττα και Χριστίνα Λιβανού στο παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής. Στη συνέχεια τον επισκέφθηκαν διαδοχικά οι Ανδρέας Κινιάρης και Παράσχος Αναστασιάδης, Κώστας Νεοφύτου, ο Πρωτοπρεσβύτερος Μιχαήλ Harper, η κα Χιμβέρη και ο Αντώνιος Α. Εμπειρικός. Στη συνέχεια τέλεσε Τρισάγιο στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής για τον Ανδρέα Α. Εμπειρικό. Το βράδυ προήδρευσε Συνεδρίας των Κηδεμόνων της Αρχιεπισκοπής.

8. Προέστη της Νεκρυσίμου Ακολουθίας για τον Ανδρέα Α. Εμπειρικό στον Καθεδρικό Ναό της Αγίας Σοφίας Λονδίνου. Το βράδυ προήδρευσε Συνεδρίας του Εκπαιδευτικού Trust Αγίου Νικολάου.

9. Παρέστη σε δεξίωση που οργάνωσε η Εταιρεία Τσαβλίρη στο Royal Yacht Club του Knightsbridge.

10. Προέστη του Μνημοσύνη για τον Γιάννη Λαζαρίδη στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής. Αργότερα το επισκέφθηκε η Θεοδώρα Μιχαήλ. Το βράδυ παρέκάθισε σε Δείπνο στην οικία της οικογένειας Serif και Georgette Habib.

11. Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου, Liverpool, όπου και παρέκάθισε σε Γεύμα.

12. Παρέκάθισε σε Γεύμα που παρέθεσε προς τιμή του η οικογένεια Εμπειρικού σε κεντρικό ξενοδοχείο του Λονδίνου.

13. Τον επισκέφθηκε η κα Σούλα Μούστρα. Το βράδυ προήδρευσε Συνεδρίας του Ενιαίου Φορέα Ελληνικής Παροικιακής Εκπαίδευσης (ΕΦΕΠΕ) Μεγάλης Βρετανίας.

15. Παρέστη σε Χριστουγεννιάτικη δεξίωση που οργάνωσε η Τράπεζα Κύπρου Ηνωμένου Βασιλείου. Αργότερα έδωσε διάλεξη στους χώρους της Κυπριακής Αδελφότητας Λονδίνου, ως μέρος των διαλέξεων του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου, με θέμα "Η συμβολή της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Θυατέρων και Μεγάλης Βρετανίας και το μέλλον αυτής κατά τον 21^ο αιώνα".

16. Προήδρευσε Συνεδρίας του Προεδρείου του Ιερατικού Συνδέσμου της Αρχιεπισκοπής.

17. Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής, όπου και τέλεσε το Μνημόσυνο του Emil Habib. Στη συνέχεια, τον επισκέφθηκε ο Ιωάννης Χατζηστέρτος, Υπουργός Υγείας στην κυβέρνηση της Πολιτείας New South Wales της Αυστραλίας. Αργότερα τέλεσε τη βάπτισμα της Ηλέκτρας Melia, θυγατρός του ζεύγους Ανδρέα και Σοφίας Πουμάζη, στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής. Το μεσημέρι παρέκάθισε σε γεύμα με την οικογένεια του μ. Emil Habib. Το απόγευμα τέλεσε τη βάπτισμα της Παρασκευής, θυγατρός του Γεωργίου και της Μαρίας Σκουτέρη, στον Καθεδρικό Ναό της Αγίας Σοφίας Λονδίνου. Στη συνέχεια μετέβη στην πόλη Manchester, όπου παρέκάθισε σε Δείπνο που παρέθεσε ο Δρ. Ανδρέας Κανάρης.

18. Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, Manchester, και στη συνέχεια παρακολούθησε την γιορτή που οργάνωσαν τα Ελληνικά Σχολεία της Κοινότητας.

19. Έλαβε μέρος σε Συνεδρία του προεδρείου του Συμβουλίου Χριστιανών και Ιουδαίων, στο Lambeth Palace. Το απόγευμα παρέστη σε Χριστουγεννιάτικη Δεξίωση που οργάνωσε η Λαϊκή Τράπεζα της Κύπρου.

20. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Διάκονος Ευδόκιμος-Martin Harding, ο Βασιλείος Αναγνώστου (Σύμβουλος Εκπαίδευσης στην Ελληνική Πρεσβεία Λονδίνου), ο James και η Svetlana Hayward, και ο Αρχιμανδρίτης Αναστάσιος Κύρρης. Το βράδυ παρέκάθισε σε Δείπνο που παρέθεσαν προς τιμή του τα ζεύγη Γεωργίου και Μαρίας Σκουτέρη, και Δημητρίου και Άννας Κλειτσάκη.

21. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Αρχιμανδρίτης Αθηνάγορας Αθανασίου, η χορωδία του Ελληνικού Δημοτικού Σχολείου που τραγούδησε τα Κάλαντα, και οι Nabil και Nicholas Ghobrial.

22. Τον επισκέφθηκαν οι Λαΐκος Λαΐκου και Τάκης Αμερικάνος της Κοινότητας Δώδεκα Αποστόλων, Hatfield.

23. Τέλεσε την Ακολουθία των Μεγάλων Ωρών στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής. Στη συνέχεια τον επισκέφθηκε ο Παναγιώτης Μπούρας.

24. Τέλεσε Μέγα Εσπερινό στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής.

25. Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία των Χριστουγέννων στον Καθεδρικό Ναό της Αγίας Σοφίας Λονδίνου.

26. Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου, Edmonston, και στη συνέχεια παρέκάθισε σε Γεύμα στην οικία του Πρωτοπρεσβύτερου Κυπριανού Κωνσταντινίδη.

27. Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον Καθεδρικό Ναό Τιμίου Σταυρού και Αρχαγγέλου Μιχαήλ, Hendon. Στη συνέχεια παρακολούθησε τις εργασίες του Συνδέσμου Ορθόδοξου Νεολαίας της Αρχιεπισκοπής στην αίθουσα τελετών της Κοινότητας. Το βράδυ παρέστη στη δεξίωση γενεθλίων του Άγγελου Μπεκίρη.

28. Τον επισκέφθηκαν οι Παντελής Αγιότης και Σταύρος Παντελής της Κοινότητας Γενεσίου της Θεοτόκου, Camberwell Νοτίου Λονδίνου.

29. Επισκέφθηκε την οικία της κας Τασούλας Ιωσήφ.

30. Τον επισκέφθηκε ο Δρ. Ανδρέας Παπαδάκης. Το βράδυ παρέστη στα εγκαίνια του νέου υποκαταστήματος της Τράπεζας Κύπρου στην περιοχή Southgate του Λονδίνου.

31. Προέστη Μεγάλου Εσπερινού και της τελετής κοπής βασιλόπιτας στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής. Αργότερα παρέστη στην κοινωνική εκδήλωση που οργάνωσε το Λύκειο Ελληνίδων Λονδίνου σε κεντρικό ξενοδοχείο του Λονδίνου.

November

1. In the evening, His Eminence the Archbishop presided at a meeting of parents and Governors of St. Cyprian's School in Thornton Heath.
2. At midday, he travelled to Farnborough Airport, where he welcomed His All-Holiness the Oecumenical Patriarch to London. During the afternoon, he accompanied His All-Holiness when he visited HE Alkin Alptune, Ambassador of Turkey, at his Embassy and at his subsequent meeting with members of the Society of Hellenic Scientists and Professional People at the Savoy Hotel. In the evening, he was one of the guests at a Dinner given in His All-Holiness' honour by the Hellenic Ambassador at his residence.
3. In the morning, he accompanied the Patriarch to his interview with the "Economist" magazine. At midday, he was one of the guests at the Luncheon given in His All-Holiness' honour by the Anglican bishop of London at his residence. In the afternoon, he accompanied the Patriarch when he visited the Anglican archbishop of Canterbury at Lambeth Palace. In the evening, he was present at the lecture delivered by His All-Holiness at the London School of Economics and Political Science (L.S.E.) under the auspices of the Hellenic Observatory and the London Hellenic Society, attending the dinner held afterwards in honour of His All-Holiness.
4. In the morning, he bade farewell to His All-Holiness at Farnborough Airport on his departure for Zurich.
5. In the evening, he was present at the Oinoussian Ball at The Dorchester.
6. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of the Holy Apostles in Brookman's Park (Hatfield), during the course of which he ordained Christakis Melekis to the diaconate, conferring on him the name of Demetrianos. Afterwards, he was entertained to lunch by the Community. In the evening, he was present at a function organised by the Community of St. Panteleimon in Kenton (Harrow).
7. He entertained Dr. Soterios Mouselimas to lunch. In the evening, he visited an exhibition of icons held at the Romanian Cultural Centre.
8. At midday, he received Antonakis Yerolaemou.
9. In the evening, he presided at the annual parents' meeting at St. Cyprian's School in Thornton Heath.
10. In the morning, he received two journalists from the "Peiraiki Ekklesia" magazine (who were accompanied by Father Anastasios Salapatas). In the evening, he delivered a lecture under the auspices of the Ian Ramsey Centre (Theology) in Oxford at the Harris Lecture Theatre in Oriel College, having been entertained earlier to supper at the Randolph Hotel by the Director of the Centre, Prof. John Hedley Brooke (Andreas Ideos Professor of Science and Religion), and other academics.
11. In the morning, he received Protopresbyter Kyprianos Konstantididis. Later, he presided at a meeting of the Hierarchy, afterwards entertaining his brother bishops to lunch. In the afternoon, he received Mrs. Edmée Leventis.
12. In the morning, he received Grigorios Hoplaros. At midday, he was entertained to lunch by Mrs. Koula Laemou. In the evening, he was present at the St. Andrew's Greek Ladies' Charity Organisation's Annual Ball at the Royal Lancaster, Hyde Park.
13. In the morning, he was present at the annual Remembrance Sunday ceremony at the Cenotaph in Whitehall, being entertained to lunch afterwards by the Anglican bishop of London at his residence.
14. In the afternoon, he received Miss Anastasia Pavlou.
15. In the morning, he was present at an act of Eucharistic Worship in Westminster Abbey marking the inauguration of the Eighth General Synod of the Church of England. In continuation, he was present at the inauguration ceremony held at Church House and at the luncheon held in continuation. In the evening, he was a guest at the dinner given by Demetrios Avramopoulos, Hellenic Minister for Tourism, at Madame Tussaud's

Waxworks.

17. In the afternoon, he received Columba Bruce Clark.
18. During the day, he received Father Anastasios Yianni & his presbytera, Polyvios Polyviou & his wife, Photis Papaphotis, Charis Sophokleidis and Anastasios Leventis.
19. In the morning, he presided at the funeral of Emil Habib at the church of Ss. Athanasius & Clement in Cambridge, afterwards participating in a memorial meal held at a nearby restaurant. During the afternoon, he received Metropolitan Michael of Austria and Nikolaos Poullos. In the evening, he was present at the Independent Greek School of Finchley's annual Dinner & Dance at the Royal National Hotel.
20. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. Nicholas in Cardiff, afterwards being entertained to lunch and presiding at a meeting of the Community.
21. In the morning, he left for the Ukraine, where he represented His All-Holiness the Oecumenical Patriarch at the 70th birthday celebrations of Metropolitan Vladimir of Kyiv (Kiev). On his arrival at Borispol airport, he was met by Bishop Filipp of Poltava and Prof. Protopresbyter Ioann, who accompanied him to the Kyiv Hotel, (where he was to stay during his time in the Ukrainian capital).
22. In the morning, he visited Metropolitan Vladimir at his offices within the Kyiv-Pecherska Lavra complex. Afterwards, he visited the Lavra and the associated Caves. He also had the opportunity to visit the venerable Sofiysky Sobor (Cathedral of the Divine Wisdom, that has been a museum since 1934). In the evening, he participated in the combined service of Vespers and Matins at the Uspenski (Dormition) Cathedral within the Lavra, being a guest at the dinner hosted by the Metropolitan afterwards.
23. In the morning, he participated in the festal Divine Liturgy held to mark the Metropolitan's 70th birthday at the same cathedral (and in which a total of eighty-two bishops took part). At the end, he greeted the Metropolitan in the name of His All-Holiness and presented him with the Patriarch's gifts. In continuation, Metropolitan Kirill of Smolensk and Kaliningrad spoke on behalf of the Patriarch of Moscow. Afterwards, Metropolitan Vladimir entertained the representatives of the Autocephalous Orthodox Churches and others to lunch at his residence within the Lavra. In the evening, he was present at a cultural celebration and a reception held at the Kyiv Cultural Centre.
24. In the morning, he visited the Pokrov Monastery (with its churches of the Protection of the Mother of God and St. Nicholas) and the Monastery of St. Panteleimon (that had been a centre for atomic research under Soviet rule). In the evening, there was a further formal dinner hosted by the Metropolitan.
25. He returned from the Ukraine in the afternoon.
26. In the morning, he left for Great Yarmouth where, in the evening, he presided at Vespers at the church of St. Spyridon and blessed the engagement of Charalambos Zacharia and Olga Papachristou at the Town Hall's Assembly Room.
27. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. Spyridon in Great Yarmouth, being entertained to lunch by the Community afterwards. Later, he blessed the marriage of Nicholas Daniels and Tina Ioannou at the same church.
28. In the afternoon, he presided at a meeting of those clergy entrusted with writing the weekly sermons of the Archdiocese. During the evening, he presided at a meeting of the Community of Ss. Constantine & Helen in Upper Norwood (Croydon) and received a delegation of Orthodox Young People.
29. During the day, he received David McRae and Ashley Forbes. In the

evening, he presided at Great Vespers at the Cathedral of St. Andrew the Apostle in Kentish Town.

30. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of St. Andrew the Apostle in Kentish Town on the occasion of its title feast, being entertained to lunch afterwards by the Community.

December

1. In the morning, he performed an *Haghiasmos* in the Chapel of the Archdiocese. Then, during the day, he received Aris Demopoulos, Georgios Vikentiou & Ioanna Piperidou, and Spyridon Bakas. In the evening, he performed an *Haghiasmos* at the house of Miss Maria Habib, being afterwards entertained to supper there.

2. During the day, he received Mrs. Maria Theophili (Hellenic Consul-General), Mrs. Savvoulia Philippidou and Nikos Nikolaou. In the evening, he was a guest at the Ionian Society's Christmas Dinner & Dance, held at The Berkeley.

3. In the morning, he received Savvas Patsalosawis. At midday, he baptised Isabella-Mandy, infant daughter of Constantinos & Christina Logothetis, at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater.

4. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of Ss. Barbara, Phanourius & Paul the Apostle in Westcliffe-on-Sea (Southend-on-Sea) on the occasion of its title feast, being entertained to lunch afterwards by the Community. In the evening, he was present at the Launch of Service Event organised by CYTA UK (Cyprus Telecommunications) at the Café Royal.

6. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of St. Nicholas in Shepherd's Bush on the occasion of its title feast, being entertained to lunch afterwards by the Community. In the evening, he was a guest at a dinner held at Lloyd's Register of Shipping on the occasion of the Fourth City of London Biennial Meeting.

7. In the morning, he presided at a Memorial Service for Arietta & Christina Livanos in the Chapel of the Archdiocese. Later, he received Andreas Kinniaris & Paraschos Anastassiadis and Costas Neophytou. During the afternoon, he received Protopresbyter Michael Harper, Mrs. Chliveri, and Antonios & Vassilios Embricos. In continuation, he presided at a *Trisagion* for the late Andreas A. Embricos in the chapel of the Archdiocese. In the evening, he presided at a meeting of the Trust of the Archdiocese.

8. In the morning, he presided at the funeral of the late Andreas A. Embricos at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater. In the evening, he presided at a meeting of the St. Nicholas Educational Trust.

9. In the evening, he was present at a Cocktail Party given by Tsavilris Salvage at the Royal Yacht Club in Knightsbridge.

10. In the morning, he presided at a Memorial Service for the late Yiannis Lazaridis in the Chapel of the Archdiocese. Later, he received Miss Theodora Michael. In the evening, he was entertained to supper by Serif & Georgette Habib and their daughter, Maria.

11. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. Nicholas in Liverpool, being entertained to lunch afterwards by the Community.

12. At midday, he was entertained to lunch by Mrs. Violanto N. Embricos, Antonios & Vassilios Embricos and other members of the family at the Ritz Hotel.

13. In the morning, he received Miss Stella Moustra. In the evening, he presided at a meeting of the Secretariat of the Hellenic Education Co-ordinating Committee (*E.F.E.P.E.*).

15. In the evening, he was present at a Christmas Cocktail Reception given by the Bank of Cyprus UK at The Decorium in Wood Green. Later, he deliv-

ered a lecture at the headquarters of the Cypriot Brotherhood that was given under the auspices of the Open University and the University of Cyprus and entitled "*The contribution of the Sacred Archdiocese of Thyateira and Great Britain and the prospects for its future in the 21st Century*", being entertained to supper afterwards.

16. In the morning, he received the presidium of the Clergy Fraternity.

17. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy in the Chapel of the Archdiocese, afterwards presiding at a Memorial Service for the late Emil Habib. Later, he received Ioannis Hadjisterghos (Minister of Health in the government of the State of New South Wales in Australia) and also baptised Elektra Melia, infant daughter of Andreas & Sophia Pourmazis, in the Chapel of the Archdiocese. At midday, he had lunch with the family of the late Emil Habib. In the afternoon, he baptised Paraskevi, infant daughter of Georgios & Maria Skouteris, at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater. He afterwards travelled to Manchester, where he was entertained to supper at the house of Dr. & Mrs. Andreas Kanaris.

18. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of the Annunciation of the Mother of God in Higher Broughton (Salford, Manchester), afterwards attending the joint Schools' celebration held in the church hall. In continuation, he was entertained to lunch by the Community.

19. In the afternoon, he participated in a meeting of Presidents of the Council of Christians and Jews, held at Lambeth Palace. In the evening, he was a guest at a Christmas cocktail reception organised by the Laiki Popular Bank of Cyprus at The Decorium in Wood Green.

20. In the morning, he received Deacon Evdokimos-Martin Harding. During the afternoon, he received Vassilios Anagnostou, James & Svetlana Hayward and Archimandrite Anastasios Kyrris. In the evening, he was entertained to supper by Georgios & Maria Skouteris & Demetrios & Anna Kleitsakis.

21. During the morning, he received Archimandrite Athenagoras Athanasiou and was visited by pupils of the London Greek Primary School, who sang carols. In the afternoon, he received Nabil & Nicholas Ghobrial.

22. In the morning, he received Loizos Loizou & Takis Amerikanos.

23. In the morning, he presided at the reading of the Royal Hours in the Chapel of the Archdiocese. Later, he received Panaghiotis Bouras.

24. In the evening, he celebrated Great Vespers in the Chapel of the Archdiocese.

25. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy of Christmas at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater.

26. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. Demetrius in Edmonton, being entertained to lunch afterwards at the house of Protopresbyter Kyprianos Konstantinidis.

27. In the morning, he presided at the Divine Liturgy celebrated at the Cathedral of the Holy Cross & St. Michael in Golders Green. Then, and throughout the day, he was present at a Greek Orthodox Youth Workshop studying the Mysteries of the Church and held on the cathedral's premises. In the evening, he was a guest at Angelos Bequini's birthday party.

28. In the morning, he received Partelis Aghiatis & Dr. Stavros Partelis.

29. In the afternoon, he visited Mrs. Tassoula Iosif.

30. At midday, he received Dr. Andreas Papadakis. In the evening, he was present at an informal reception at the offices of the Bank of Cyprus UK in Southgate.

31. In the evening, he presided at Great Vespers and the ceremony of the cutting of St. Basil's Cake (*Vassilopitta*) in the Chapel of the Archdiocese. Later, he was present at the London Lyceum of Greek Women's New Year's Eve Ball at the Hyatt Regency London - The Churchill.